

Eleccions europees 2024

Punt d'inflexió en la integració de la Unió Europea?

Carme Colomina, Sophia Russack, Héctor Sánchez Margalef i Ilke Toygür (Eds.)

CIDOB
BARCELONA
CENTRE FOR
INTERNATIONAL
AFFAIRS

ie
UNIVERSITY
GLOBAL POLICY
CENTER

EPIN
European Policy Institutes Network

Cofinançat
per la Unió Europea

Eleccions europees 2024

Punt d'inflexió en la integració de la Unió Europea?

Carme Colomina, Sophia Russack, Héctor Sánchez Margalef i Ilke Toygür (Eds.)

CIDOB
BARCELONA
CENTRE FOR
INTERNATIONAL
AFFAIRS

ie
UNIVERSITY
GLOBAL POLICY
CENTER

Cofinançat
per la Unió Europea

© 2024 CIDOB i EPIN

CIDOB edicions
Elisabets, 12
08001 Barcelona
Tel.: 933 026 495
www.cidob.org
cidob@cidob.org

Impressió: QP Print Global Services
ISBN: 978-84-18977-23-7
Dipòsit Legal: B 11602-2024

Barcelona, Maig 2024

Foto de la coberta:
https://www.freepik.com/free-photo/person-putting-european-union-flag-card-into-ballot-box_5866120.htm#from_view=detail_alsolike

Cofinançat per la Unió Europea. Les visions i opinions expressades són només les dels autors i no reflecteixen necessàriament les de la Unió Europea o l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni l'autoritat que atorga se'n poden fer responsables.

DigiDem-EU - Digital Democracies: At the intersection between technology, democracy and rights in the EU (Grant Agreement 101140646).

SUMARI

Pol Morillas	5
Introducció: unes eleccions creixentment europeïtzades	
Héctor Sánchez Margalef	7
Després de les eleccions: més o menys Europa?	
Ilke Toygür i Luis de Lossada i Gallart.....	15
Tindran conseqüències les eleccions europees sobre els plans d'ampliació de la Unió?	
Francesco Pasetti	21
Migracions, eleccions i la Unió Europea de demà	
Ana García Juanatey i Andrea Noferini	27
Núvols negres a l'horitzó: el futur incert de l'agenda verda de la UE	
Carme Colomina	33
Eleccions sota sospita: la desinformació com amenaça permanent	
Marta Galceran-Vercher i Agustí Fernández de Losada	39
La geografia de l'antieuropeisme	
Víctor Burguete	45
Les eleccions europees i la futura capacitat econòmica de la UE	
Daniel Fiott	51
La defensa: un pilar bàsic de la integració europea	
Javier Carbonell	57
És jove la Unió Europea?	
ANNEX	61
Candidatures principals dels diversos grups polítics al Parlament Europeu (2024)	61
Suport previst a la dreta radical a Europa a les eleccions al Parlament Europeu (2024), país a país	62
Suport previst als partits del bloc central a les eleccions al Parlament Europeu (2024), país a país	63
Suport previst a L'Esquerra a les eleccions al Parlament Europeu (2024), país a país	64

Pol Morillas

Director, CIDOB
@polmorillas

Les eleccions al Parlament Europeu han estat considerades, tradicionalment, eleccions de segon ordre. No solament per la menor importància que els ciutadans europeus puguin atribuir a aquests comicis, i per unes taxes de participació per sota del que és habitual, sinó també perquè sovint les europees s'han jugat en clau nacional, amb debats domèstics que han protagonitzat la campanya electoral i amb l'incentiu per als votants de castigar l'acció i el partit de govern als diferents estats membres.

Cal preveure que part d'aquestes dinàmiques es repeteixin a les eleccions del 6 al 9 de juny de 2024, moment en el qual més de 370 milions de ciutadans dels 27 estats membres estaran cridats a les urnes per triar 720 eurodiputats que, en el seu conjunt, representaran 450 milions de persones. Des del 1979, any de les primeres eleccions al Parlament Europeu per sufragi universal —i les primeres eleccions multinacionals del món—, l'Eurocambra ha anat augmentant la seva rellevància en l'entramat institucional de la Unió Europea (UE).

Amb el Tractat de Lisboa vigent, el Parlament és part intrínseca del procediment legislatiu ordinari de la Unió, la codecisió, en què, juntament amb el Consell, s'encarreguen d'esmenar i adoptar la major part de la legislació europea. Encara que la xifra és variable i discutible, s'estima que un 70% de la legislació nacional té el seu origen en les decisions comunitàries.

Per motius obvis, les eleccions europees no haurien de ser considerades de segon ordre. Tot i així, Brussel·les i Estrasburg continuen sent ciutats llunyanes per a bona part de la ciutadania, per molt que els temes de l'agenda política europea ho siguin cada vegada menys. La politització dels assumptes europeus, i la progressiva contraposició de punts de vista sobre aquests, és un fenomen creixent i imparable. Les polítiques que emanen de Brussel·les ja no són jutjades bones per naturalesa, sinó que són objecte de contestació, com qualsevol política pública local, regional o nacional. Això mostra el grau de maduresa que qualsevol sistema democràtic ha d'assolir i, per tant, contribueix a la construcció d'un *demos* i una arena política europea, tan anhelats.

La politització dels assumptes europeus, i la progressiva contraposició de punts de vista sobre aquests, és un fenomen creixent i imparabile. Les polítiques que emanen de Brussel·les ja no són jutjades bones per naturalesa, sinó que són objecte de contestació, com qualsevol política pública local, regional o nacional. Això mostra el grau de maduresa que qualsevol sistema democràtic ha d'assolir i, per tant, contribueix a la construcció d'un demos i una arena política europea, tan anhelats.

Exemples no en falten. Les recents protestes contra l'agenda verda de la Comissió Europea han provocat l'aturada d'iniciatives legislatives, com ara la reducció de l'ús dels pesticides a la UE. També s'ha frenat l'obertura a productes agrícoles d'Ucraïna després de les mobilitzacions del sector agrari en múltiples capitals europees i a Brussel·les. Comença, així, a emergir un xoc entre l'agenda verda, la lluita contra el canvi climàtic i la protecció de la biodiversitat fomentada per la Unió, i el preu a pagar per part dels sectors més vulnerables a la transició ecològica, en aquest cas el sector agrari.

La contestació a les iniciatives i la politització dels assumptes que conformen l'agenda política europea abasten també altres àmbits. La defensa d'Ucraïna requereix majors esforços de despesa conjunta, cosa que suscita recels entre els que defugen esforços fiscals comuns i que, en canvi, celebren els que voldrien avançar en una indústria de defensa capaç de donar resposta als reptes geopolítics que sacsegen la Unió. Les qüestions migratòries continuen protagonitzant intensos debats polítics i socials a bona part dels estats membres, i l'aprovació d'un nou pacte de migració i asil no s'ha traduït en dosis més grans de solidaritat entre socis comunitaris. El debat sobre els recursos propis de la Unió, i l'esforç fiscal que comporten, segueix protagonitzat pels denominats *estats frugals* i els partidaris d'una major integració fiscal. I així, cap assumpte clau de l'agenda europea escapa avui de les dinàmiques de politització i europeïtzació del debat polític.

El resultat de les eleccions al Parlament Europeu determinarà el futur del procés legislatiu en bona part d'aquests assumptes. Les forces europeïstes argumentaran que l'èxit en la gestió de crisis recents necessita un esforç estructural d'aprofundiment de la integració europea. Les forces nacionalistes i euroescèptiques, en canvi, instrumentalitzaran males-tars, com el del camp europeu, per reclamar una devolució de poders als estats membres davant del «monstre de Brussel·les», tal com el va batejar Hans Magnus Enzensberger. L'avenç legislatiu dependrà de les majories que es conformin en el nou Parlament, i també ho farà el caràcter i la composició de la nova Comissió Europea.

Aquesta monografia, resultat d'un esforç de reflexió liderat per CIDOB, i en el marc del projecte DigiDem-EU, finançat pel programa Citizens, Equality, Rights and Values de la Comissió Europea, planteja alguns dels àmbits temàtics més rellevants amb vista a les eleccions a l'Eurocambra i a l'inici de la pròxima legislatura: el futur de l'agenda verda europea (capítol a càrrec d'Ana García Juanatey i Andrea Noferini), els debats econòmics de la Unió (tractats per Víctor Burguete), la geografia de l'antieuropeisme i la bretxa urbano-rural (apartat d'Agustí Fernández de Losada i Marta Galceran), el paper dels joves a la UE (analitzat per Javier Carbonell), el fenomen migratori (vist per Francesco Pasetti), la defensa (abordada per Daniel Fiott), la política exterior i l'ampliació (a càrrec d'Ilke Toygür i Luis de Lossada i Gallart), la desinformació (a compte de Carme Colomina) i el futur de la integració europea després de les eleccions del juny (capítol elaborat per Héctor Sánchez Margalef).

Héctor Sánchez Margalef

*Investigador, CIDOB
@sanchezmargalef*

La construcció europea és la història de la cessió gradual de sobirania estatal a una entitat supranacional. Tanmateix, aquest procés d'integració ha sofert accelerades i frenades, i els moments de crisi han posat en entredit aquesta lògica d'una unió cada vegada més estreta. Tot i això, moltes d'aquestes crisis s'han saldat amb més integració (Schimmelfennig, 2024). A la pràctica, la cessió de sobirania ha permès que els europeus afrontessin reptes comuns com a bloc en un món cada vegada més competitiu on, per si sols, els estats membres no tindrien la mateixa capacitat per fer valer els seus interessos i modelar-lo segons les seves regles. Tal com diu la màxima, només hi ha dos tipus de països europeus: els petits i els que encara no s'han adonat que ho són.

Tanmateix, les eleccions al Parlament Europeu del mes de juny poden trencar amb aquesta lògica integradora. No pels efectes d'una crisi (votar, en democràcia, mai no ho és), sinó perquè les forces polítiques que es percebran com a guanyadores després dels comicis són reticents a continuar optant per la cessió de competències, i perquè no comparteixen la lògica de cooperació supranacional com a ideal que guia la Unió Europea (UE).

Brussel·les, la capital comunitària —boc expiatori habitual dels problemes dels estats membres, com si aquests no tinguessin res a veure amb les decisions que allí es prenen—, s'ha erigit en el símbol d'una Unió percebuda com un superpoder regulador al llarg dels seus més de 70 anys d'història. I certes forces polítiques, que han convertit aquesta imatge de Brussel·les en un dels seus enemics acèrrims (Enzensberger, 2014), poden sortir reforçades de les urnes de les pròximes eleccions europees del juny.

Les enquestes d'intenció de vot assenyalen els dos grups parlamentaris de dreta radical i extrema dreta com els que obtindran, relativament, millors resultats, apuntant fins i tot a quotes històriques. [Segons aquests sondejos publicats](#), Identitat i Democràcia (ID) podria arribar a ser el tercer grup més nombrós de l'Eurocambra per primera vegada en la seva història, i els Conservadors i Reformistes Europeus (CRE) es disputarien la quarta plaça amb els liberals. Amb aquests resultats, la idea mateixa de la UE i la seva manera de funcionar estarien en joc.

Els moments de crisi han posat en entredit aquesta lògica d'una unió cada vegada més estreta. Tot i això, moltes d'aquestes crisis s'han saldat amb més integració.

Cessió o recuperació de sobirania?

La qüestió de quanta sobirania han de conservar o recuperar els estats membres de la UE, i quanta se n'ha de continuar traslladant a les institucions comunitàries és una línia divisòria entre famílies polítiques. D'esquerra a dreta, aquesta és la visió dels partits i els grups polítics europeus:

El Partit de l'Esquerra Europea (PEL per les seves sigles en anglès), que agrupa les formacions d'esquerra radical, no s'oposa a cedir més sobirania a la Unió, encara que plantegi una UE diferent. En el seu [manifest](#) advoca per estendre els poders de la Unió Europea en àrees sensibles com la fiscalitat i la regulació de la IA, i proposa un instrument permanent d'inversions, o una regulació comuna sobre drets laborals. L'Esquerra Europea es remet a les [conclusions](#) de la Conferència sobre el Futur d'Europa (CoFoE) respecte a la revisió dels tractats per fer una unió més democràtica, transparent, que rendeixi comptes, i estigui cohesionada socialment. Fins i tot demana el dret de l'Eurocambra a tenir iniciativa legislativa.

Per part seva, el [manifest](#) electoral dels Verds defensa que la Unió Europea és el nivell clau per a la política climàtica i ambiental. Demanen una Europa democràtica, feminista i que defensi drets humans i, per això, exigeixen també una UE diferent: una Unió federal amb majors poders. Els Verds també citen la CoFoE com a font de legitimitat.

El Partit Socialista Europeu (PSE) defensa la necessitat d'enfortir les competències de la UE i així ho esmenta ja al primer punt del seu [manifest](#) quan demana la total implementació del Pla d'acció del pilar europeu de drets socials o el reforç de l'Autoritat Laboral Europea. Altres propostes d'aquest grup que implicarien cedir més competències inclourien un instrument europeu d'inversió permanent o incrementar el suport de la UE als estats membres per combatre la desocupació. Les forces polítiques de la família del PSE donen suport a l'ampliació i per això defensen reformar la UE, amb canvis de tractats específics que empoderin el Parlament i la Comissió, encara que no s'esmenta específicament donar iniciativa legislativa a l'Eurocambra ni fer una reforma total de tractats, ni tampoc acudeixen a la CoFoE com a font de legitimitat.

Els partits polítics agrupats en Renew (Renovar Europa), com es va passar a denominar el grup dels liberals al Parlament Europeu després de les eleccions del 2019, han fixat la seva posició a través del [manifest](#) de l'Aliança dels Liberals i Demòcrates per Europa (ALDE), partit al qual pertanyen la majoria de forces de Renew. Els liberals inclouen en el seu manifest la necessitat de reformar la UE en línia amb les conclusions de la CoFoE, demanen reobrir els tractats i convertir la Comissió Europea en un veritable organisme de lideratge polític, a més de poder introduir llistes transnacionals.

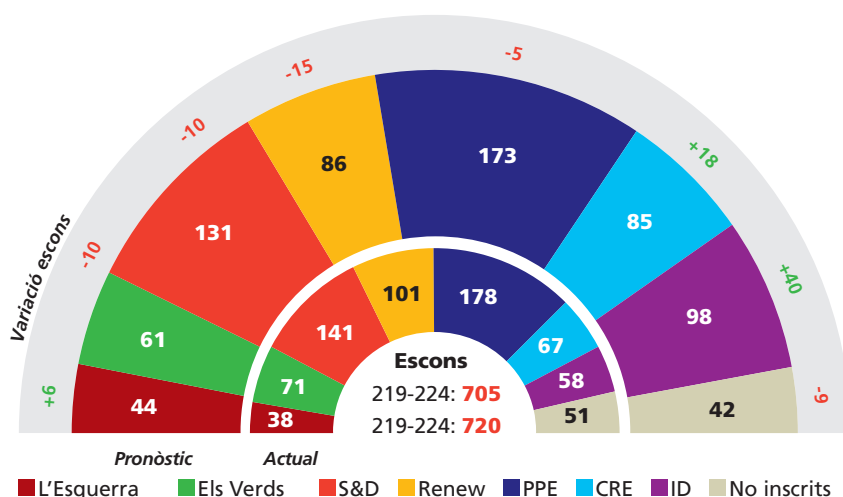
Per la seva banda, el Partit Popular Europeu (PPE) es presenta com un «pont» entre els que es consideren «ciutadans globals sense arrels» i els que es volen refugiar darrere d'un «egoisme nacionalista». El seu [manifest](#) apel·la contínuament al lema de la UE, *Units en la diversitat*, per afermar-se en aquest paper. El PPE atribueix als partits que es troben

a la seva esquerra (socialistes, verds i liberals) la pèrdua, de vegades, de la visió estratègica a llarg termini en el projecte de construcció europea; però els distingeix dels partits populistes de dretes als quals acusa directament de voler destruir l'Europa d'avui. El PPE defensa una UE forta i efectiva. Però, davant del dilema sobre continuar cap a una unió cada vegada més estreta o retornar competències als estats, els conservadors fan equilibris. No esmenten la CoFoE, però admeten que la Unió ha de reforçar les seves institucions per ser capaç d'actuar de manera més eficient, forta i democràtica. Alhora, defensen revisar quines competències podrien ser retornades als estats membres en un gest de complicitat amb els partits del CRE. A aquest efecte, proposen una nova Convenció Europea per, potencialment, millorar els tractats.

El grup dels Conservadors i Reformistes Europeus ja defensava, en la seva [Declaració de Praga](#) (2013), la importància de la integritat de la sobirania nacional davant del federalisme de la UE, i de posar fi al malbaratament i la burocràcia excessiva en tot allò relacionat amb la Unió. Una dècada més tard, a la [Declaració de Reykjavík](#) (2023), els partits d'aquesta aliança de dreta radical especifiquen que l'Europa en la qual creuen és una unió de «nacions independents» que, tot i cooperar, «mantenen la seva identitat i integritat». El seu manifest per a les eleccions de juny de 2024 parteix de la mateixa idea que s'ha de salvaguardar la sobirania de l'estat i que no cal una «centralització innecessària del poder a Brussel·les». És a dir, prefereixen que l'exercici de poder resideixi en els estats abans que en qualsevol autoritat supranacional. Això significa que per a ells la cooperació a Europa és preferible quan succeeix entre estats sobirans abans que en el marc d'una autoritat supranacional a la qual s'han delegat competències.

El PPE està fent equilibris acostant-se als Conservadors i Reformistes Europeus però rebutjant, al seu torn, aquelles forces que qualifica d'«amics de Putin», en paraules de la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen.

Possible distribució d'escons per grups polítics al Parlament Europeu després de les eleccions de juny de 2024

Nota: el gràfic recull els grups polítics següents: L'Esquerra; Els Verds/Aliança Lliure Europea; Aliança Progressista de Socialistes i Demòcrates (S&D); Renew Europe (liberals); Partit Popular Europeu (PPE); Conservadors i Reformistes Europeus (CRE); Identitat i Democràcia (ID); no inscrits (NI).

Font: elaborat per CIDOB a partir de les projeccions publicades a Cunningham et al. «Un brusco giro a la derecha: una previsión para las elecciones al Parlamento Europeo de 2024», ECFR, febrer de 2024.

El nou Parlament Europeu serà més bel·ligerant amb la cessió de competències i, per tant, la integració europea pot sofrir una frenada i, potencialment, aturar-se.

Identitat i Democràcia va renunciar a aprovar un manifest per a les eleccions del juny del 2024. A la [trobada](#) del partit, al novembre de l'any passat, Marine Le Pen va afirmar que la UE és una creació recent, artificial i ideologitzada enfront d'una Europa de nacions que ha existit per mil·lennis. A la [declaració d'Anvers](#) (2022), el més semblant a un programa electoral, els partits de l'ID critiquen que, des del Brexit, existeix una acceleració a la UE per reemplaçar els estats membres per un estat unitari, i acusen la Unió d'aprofitar cada crisi per aprofundir en el seu pla de més integració. A la llum d'aquests esdeveniments, ID s'oposa a qualsevol cessió de sobirania futura defensant que l'única cooperació entre nacions a la qual estan disposats a arribar és aquella en la qual pobles i estats membres conservin els seus drets, i crida a la devolució de poders cap als estats.

Encara que és improbable que durant la campanya electoral es discuteixi quines competències específiques podrien ser retornades als estats membres i en quines condicions, el més previsible, en canvi, és que els partits favorables a continuar, cadascun amb els seus matisos, amb la integració europea acusin els que no hi estan d'acord de voler torpedinar la Unió atemptant contra el seu propòsit de cooperació supranacional, tal com apunten socialistes, populars, esquerra i verds. Mentre, els partits de dreta radical i nacional-conservadors integrats en el CRE i l'ID es defensaran proclamant-se [patriotes](#) i abocaran acusacions contra el «marxisme cultural» i el globalisme, emparats per un front «nacional conservador» transatlàntic que sembla haver fet de Budapest la seva nova Meca ([The Economist, 2024](#)).

Fractures o pragmatisme a la dreta del PPE?

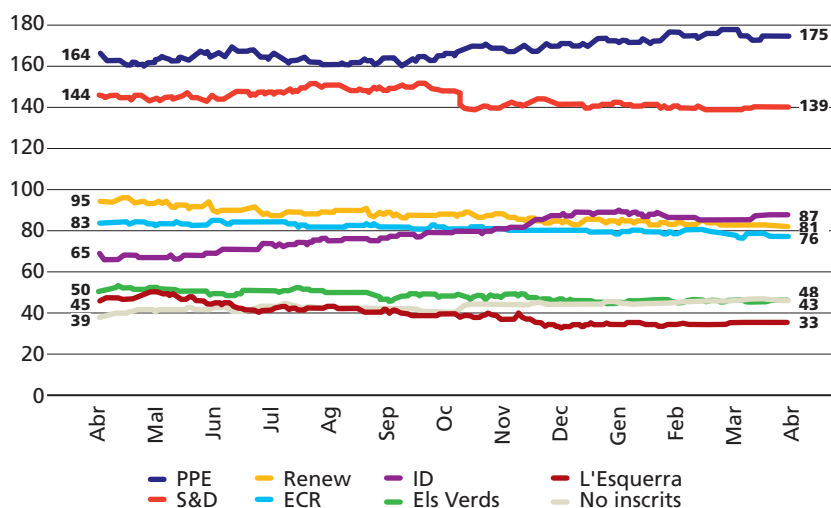
El suport o no a la integració europea és una línia divisòria profunda entre els grups parlamentaris i els partits europeus. En general, les forces que seuen a les bancades del CRE i l'ID són poc inclinades a continuar cedint sobirania nacional a un ens supranacional al qual consideren uniformador. Tanmateix, existeixen diferències entre tots dos grups, com també en la percepció que les famílies majoritàries de l'Eurocambra tenen d'ells. La relació del PPE amb la primera ministra italiana, Giorgia Meloni, exercint d'atlantista pragmàtica, [així ho certifica](#).

El PPE està fent equilibris acostant-se als Conservadors i Reformistes Europeus però rebutjant, al seu torn, aquelles forces que qualifica d'«[amics de Putin](#)», en paraules de la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen. Les enquestes apunten que l'actual cap de l'executiu comunitari podria necessitar el suport de Meloni i de la família política que presideix per revalidar el càrrec. Potser per això Von der Leyen va visitar Itàlia diverses vegades en l'últim tram de la seva legislatura, va viatjar acompanyada de Meloni (i del primer ministre neerlandès, Mark Rutte) a Tunísia per tancar un pacte sota la fórmula Team Europe que ajudés a reduir les arribades d'immigrants a les costes italianes, i ha assumit alguns punts del discurs de la primera ministra italiana. Von der Leyen s'ha [melonitzat](#) ([de Benedetti, 2023](#)) i, al seu torn, els partits [del CRE també han apostat per aproximar-se al PPE](#) (Pascale i Griera, 2023) per poder ser més influents i teixir aliances a escala europea. Una estratègia que el líder del PPE, Manfred Webber, ja va assenyalar com a desitjable en el context de

les eleccions italianes del 2022 (Sánchez Margalef, 2022). Els partits del CRE han abandonat la idea de sortir de la UE perquè obtenen beneficis substancials amb la seva pertinença a la Unió, com ara l'obtenció de fons, i han apuntalat el seu relat de socis fiables a les votacions sobre assumptes de política exterior i de seguretat al Parlament Europeu (Becker i Von Ondarza, 2024) en temes especialment sensibles en el context actual com la guerra a Ucraïna.

En canvi, segons Becker i Von Ondarza (2024) els «amics de Putin» als quals es referia Von der Leyen serien els partits que conformen l'ID. Encara que aquestes forces polítiques també han modulats la seva temptació d'abandonar la UE, en part per interessos electorals, encara mostren diferents graus de vehemència euroescèptica en els seus discursos. Mentre que Reagrupament Nacional, el partit de Marine Le Pen, va ometre explícitament l'opció de sortir de la UE en el seu programa electoral nacional del 2022 perquè podia restar-li vots (Wright, 2022), Alternativa per a Alemanya, en canvi, ha estat més explícita reivindicant el model del Brexit (Chazan, 2024) sense que les seves opcions de ser influents a curt termini es vegin afectades en cap dels sentits.

D'on venim? Evolució de l'expectativa de vot al Parlament Europeu (nombre total d'escons per grup polític, d'abril de 2023 a abril de 2024)

Font: elaborat per CIDOB a partir de dades de POLITICO EU, «Poll of Polls», dades actualitzades el 18 de març de 2024

La polarització parerà la integració?

Si els resultats electorals són semblants al que apunten les enquestes, el nou Parlament Europeu serà més bel·ligerant amb la cessió de competències i, per tant, la integració europea pot sofrir una frenada i, potencialment, aturar-se. El grup del Partit Popular Europeu en tindrà la clau. Si el CRE i l'ID augmenten la seva influència en la presa de decisions del PPE, els democratacristians es veuran obligats a posicionar-se sobre si continuen sent una força a favor d'una Unió cada vegada més estreta o bé si exerceixen de minoria de bloqueig en determinats temes amb els grups situats a la seva dreta.

Hi ha dos efectes que val la pena assenyalar de cara al nou cicle polític. Primer, aquest escenari al Parlament Europeu no permet presagiar grans passos endavant cap a una major integració europea i, només en cas de crisis externes, la urgència podria actuar com a catalitzadora per aprofundir en la delegació de noves competències a la UE, com, per exemple, en temes relatius a defensa o fiscalitat.

Segon, la polarització augmentarà al Parlament Europeu i és probable que això comporti una major politització dels assumptes europeus, i forci els partits a exposar la seva visió sobre la UE de manera més confrontacional. Si el bloc central desaparegués (PPE, PSE i liberals), o es veiés clarament afeblit, també podria emergir un nou escenari polític de blocs, a esquerra (PSE, Els Verds/Aliança Lliure Europea i L'Esquerra) i dreta (PPE, CRE i ID), amb els liberals basculant. Això podria conduir a noves dinàmiques polítiques tant dins del Parlament com en les disputes interinstitucionals.

Amb tot, la integració europea no es decideix només al Parlament. El Consell segueix dominat majoritàriament per partits que pertanyen al bloc central. Fins i tot si representants de l'ID arribessin a ser caps d'estat o govern en un futur, el consens continuarà sent la norma més que l'excepció. El que canvia és la capacitat d'erosió.

Referències bibliogràfiques

Becker, Max i Von Ondarza, Nicolai. «Geostrategy from the Far Right». *SWP Comment 2024/C 08* (1.3.2024) [Data de consulta 12.3.2024] <https://www.swp-berlin.org/publikation/geostrategy-from-the-far-right>

De Benedetti, Francesca. «Ursula von der Leyen Is Taking Europe to the Right». *The Jacobin* (24.9.2024) [Data de consulta 12.3.2024] <https://jacobin.com/2023/09/ursula-von-der-leyen-state-of-the-union-far-right-centralization-giorgia-meloni-european-commission>

Chazan, Guy. «German far-right leader hails Brexit as 'model for Germany'». *Financial Times* (22 de gener de 2024) [Data de consulta 12.3.2024] <https://www.ft.com/content/5050571e-79f9-4cb7-991c-093702ec8833>

Enzensberger, Hans Magnus. *El gentil monstruo de Bruselas o Europa bajo tutela*. Barcelona: Anagrama, 2014.

Pascale, Federica y Giera, Max. «Spain's possible 'Melonisation' strengthens 'patriots' EU plans». *Euractiv* (2 de juny de 2023) [Data de consulta 12.3.2024] <https://www.euractiv.com/section/politics/news/spains-possible-melonisation-strengthens-patriots-eu-plans/>

Sánchez Margalef, Héctor. «Elecciones en Italia: '¿Alea iacta est?'». *Revista 5W* (24 de setembre de 2022) [Data de consulta 12.3.2024] <https://www.revista5w.com/temas/poder/elecciones-en-italia-alea-iacta-est-68317>

Schimmelfennig, Frank (2024). «Crisis and polity formation in the European Union». *Journal of European Public Policy*. <https://doi.org/10.1080/13501763.2024.2313107>

The Economist. «Nationalists of the world, unite!». *The Economist Briefing* (14 de febrer de 2024 [Data de consulta 12.3.2024]) <https://www.economist.com/briefing/2024/02/15/national-conservatives-are-forging-a-global-front-against-liberalism>

Wright, Georgina. «What a Marine Le Pen Victory Would Mean for Europe». *Institute Montaigne* (13 d'abril de 2022) [Data de consulta 12.3.2024] <https://www.institutmontaigne.org/en/expressions/what-marine-le-pen-victory-would-mean-europe>

Ilke Toygür

*Directora del Global Policy Center i professora de Geopolítica Europea a la IE School of Politics, Economics and Global Affairs, IE University
@IlkeToygur*

Luis de Lossada i Gallart

Gestor de projectes i assistent d'investigació, Global Policy Center

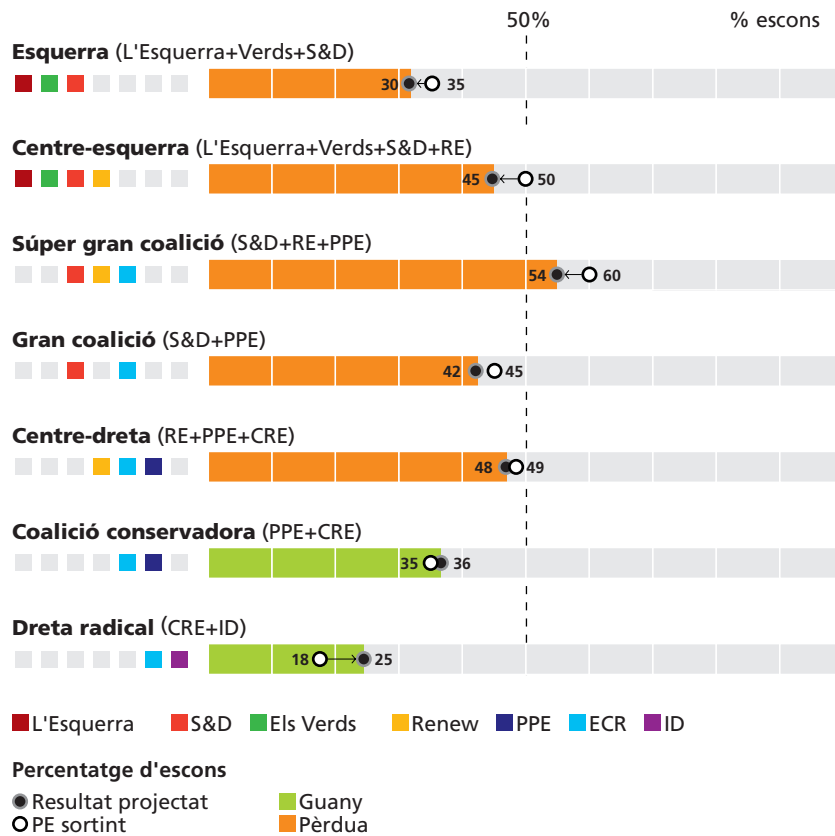
Els sondejos electorals pronostiquen un gir a la dreta en el Parlament Europeu arran de les properes eleccions europees. Tot i que s'espera que el centrisme tradicional europeu resisteixi, és molt probable que aquesta nova realitat tingui conseqüències sobre el rumb polític de la UE. Atès que els comicis se celebren en una època de canvis geopolítics, una de les qüestions clau serà les conseqüències que tindran les eleccions en la política exterior, en particular en els plans d'ampliació de la Unió. Segons les darreres enquestes, més del 25 % dels eurodiputats pertanyeran al sector situat més a la dreta del centre-dreta que representa el Partit Popular Europeu (PPE). Els dos partits que ocupen aquest espai de l'arc parlamentari, Identitat i Democràcia (ID) i Conservadors i Reformistes Europeus (CRE), podrien obtenir **la quarta i la cinquena posicions**, respectivament. Així doncs, l'equilibri de poders entre CRE i ID dependrà en gran mesura de si el Fidesz de Viktor Orbán decideix aliar-se amb una de les agrupacions o bé romandre'n al marge.

La «super gran coalició» europeista, formada pel conservador PPE, els socialdemòcrates S&D i els grups liberals Renew Europe (amb el suport puntual dels Verds/ALE), mantindrà un nombre suficient d'escons. Encara es podria arribar a majories sense el suport dels partits d'extrema dreta, però la situació es complicarà, atès que **les previsions vaticinen que, així i tot, la coalició perdrà escons** i només superarà lleugerament el 50 %. Així doncs, com més força guanyin ID i CRE, menys espai quedarà perquè els partits centristes formin majories.

A més, el PPE podria tenir la temptació de mirar a la seva dreta per cercar socis en qüestions properes al seu programa conservador, com els assumptes econòmics i monetaris i el mercat interior o la immigració. Per primer cop podria formar-se una coalició de dretes, integrada pel PPE, CRE i ID i que podria completar-se amb eurodiputats no adscrits, majoritàriament d'extrema dreta. Tot plegat col·locaria el PPE en una posició privilegiada a l'hora de fixar l'agenda i suposaria un brusc gir a la dreta de l'Eurocambra. Amb tot, abans de passar a analitzar les hipotètiques conseqüències de l'extrema dreta, és fonamental entendre el paper del Parlament Europeu en les relacions exteriors de la UE.

Possibles coalicions entre grups polítics al Parlament Europeu i variació respecte al Parlament sortint (resultats previstos)

Nota: el percentatge té en compte el canvi en el nombre d'escons, que en el nou parlament de 2024 augmenta de 705 a 720 en total.

Font: elaborat per CIDOB. Càlculs propis a partir de dades projectades a Cunningham et al. «Un brusco giro a la derecha: una previsión para las elecciones al Parlamento Europeo de 2024», ECFR, febrer de 2024.

El paper del Parlament Europeu en les polítiques d'exterior, seguretat i ampliació

En el marc de l'organització institucional de la UE, els estats membres mantenen les seves competències en matèria de política exterior i de seguretat, però això no significa que el Parlament Europeu quedi desproveït de poder. De fet, l'Eurocambra gaudeix de tres competències fonamentals, totes elles extensives a la política d'ampliació.

En primer lloc, té poders de supervisió i deliberació, una competència que és crucial, atès que influeix en el discurs sobre la política exterior. Un brusco gir a la dreta en el Parlament Europeu podria suposar canvis en els debats i les recomanacions en matèria de política exterior en consonància amb la postura i les prioritats dels partits polítics d'extrema dreta, i això pot afectar a l'ampliació de la UE.

En segon lloc, el Parlament Europeu també té un paper important en l'elaboració i la configuració de lleis en matèria d'acció exterior pel que fa a la negociació i la ratificació dels acords internacionals. De fet, [el Parlament ha d'autoritzar totes les noves adhesions a la UE.](#)

En darrer lloc, el Parlament Europeu també té competències en matèria de pressupostos, per mitjà de les quals exerceix una influència decisiva sobre aspectes financers de l'adhesió. Això li permet determinar directament les assignacions per a l'Instrument d'Ajut Preadhesió i altres recursos destinats als països candidats a l'adhesió, començant per Ucraïna. Per tant, el Parlament té la darrera paraula en el debat sobre els pressupostos, que constitueixen el quid de la qüestió a l'hora de definir i aplicar les prioritats en política exterior.

Qualsevol hipotètic gir a la dreta derivat de les eleccions europees tindria unes repercussions considerables en el futur de la legislació i el pressupost comunitaris i, més concretament, en la política d'ampliació de la Unió Europea. Per això, és molt important entendre com afronten els partits d'extrema dreta la qüestió de l'ampliació.

Com afronta l'extrema dreta l'ampliació?

Els partits d'extrema dreta a Europa comparteixen una [marcada orientació etnonacionalista](#). Solen prioritzar la sobirania nacional en detriment de la legislació i la política exterior comunitàries. Alguns també recelen de les institucions i les normes regionals i internacionals. Per descomptat, hi ha diferències quant al radicalisme que mostren els partits d'extrema dreta contra el projecte europeu, i sovint també discrepen entre ells pel que fa a interessos i discursos nacionals.

Fins ara la fragmentació de l'extrema dreta en el Parlament Europeu i la unitat dels partits majoritaris en els assumptes exteriors han provocat que l'extrema dreta hagi tingut una repercussió limitada en la política exterior de la UE. Les divisions també han suposat un obstacle per als partits d'extrema dreta a l'hora de mostrar una postura unitària en àmbits polítics clau, com ara l'ampliació. Tanmateix, tot i que els partits d'extrema dreta han exercit una influència moderada en les decisions sobre la política exterior de la UE, destaquen a l'hora de fixar l'agenda en els debats sobre la política exterior de la UE. En aquest sentit, la polarització i la instrumentalització de la política exterior de la UE són un tret comú de l'extrema dreta.

Els partits d'extrema dreta solen [estar en contra de l'ampliació de la UE](#), llevat que la inclusió d'un nou estat membre en concret beneficiï uns interessos nacionals particulars. La percepció general de l'extrema dreta sobre l'ampliació de la UE és que suposa un cost massa elevat en termes de concessions quant a sobirania nacional i esforços econòmics i que provocarà fluxos migratoris «no desitjats». No obstant això, també hi ha diferències en els partits d'extrema dreta pel que fa a l'oposició que mostren cap a l'ampliació de la UE.

Així doncs, alguns partits europeus d'extrema dreta s'oposen a l'ampliació de la UE per [consideracions de caire socioeconòmic](#). Per exemple, el Partit de la Llibertat d'Àustria (FPÖ) sosté que l'ampliació de la UE podria comprometre l'estabilitat política i econòmica de la Unió, ja que els nous estats membres rebrien grans quantitats de diners procedents dels pressupostos comunitaris, però hi farien contribucions més modestes degut a la mida de les seves economies. A més, l'FPÖ es nega a destinar part del pressupost de la UE a finançar l'ampliació, ja que considera que fer-ho menyscabaria la sobirania dels estats membres.

Un brusc gir a la dreta en el Parlament Europeu podria suposar canvis en els debats i les recomanacions en matèria de política exterior en consonància amb la postura i les prioritats dels partits polítics d'extrema dreta.

La percepció general de l'extrema dreta sobre l'ampliació de la UE és que suposa un cost massa elevat en termes de concessions quant a sobirania nacional i esforços econòmics i que provocarà fluxos migratoris «no desitjats».

El Reagrupament Nacional (RN) francès també esgrimeix raons socioeconòmiques per oposar-se a l'ampliació. Sosté que aquest procés suposaria una major arribada d'immigrants, que posarien en risc la seguretat, el benestar i les oportunitats laborals dels ciutadans francesos. En una línia semblant, els Demòcrates de Suècia (SD) dubten de la capacitat de la UE per integrar més membres i de la capacitat dels membres nous per protegir les seves fronteres de la delinqüència organitzada transfronterera.

La segona raó de pes dels partits europeus d'extrema dreta per oposar-se a l'ampliació de la UE està molt relacionada amb les polítiques nacionals. Asseguren que una UE més extensa **amençaria la sobirania nacional dels seus estats membres**. És d'aquesta opinió l'RN francès, que s'oposa a l'ampliació perquè la considera contrària a la voluntat dels europeus i perquè amenaça els interessos dels estats membres. Els euroescèptics Partit per la Llibertat dels Països Baixos (PVV) i Alternativa per a Alemanya (AfD) van més enllà en assegurar que les polítiques de la UE són una amenaça per als seus assumptes nacionals, i l'ampliació no n'és una excepció per a ells.

Un tercer plantejament contrari a l'ampliació de la UE és el que segueix el Partit dels Finlandesos, que s'hi oposa perquè creu que aquest **procés no està en consonància amb el raonament subjacent que el justificaria**. Avui dia es considera que l'ampliació de la UE és una resposta geopolítica als imperatius imposats pel context actual de seguretat. Tanmateix, els Finlandesos sostenen que la UE no és un actor geopolític rellevant i que és incapaç de garantir la seguretat als seus països, amb la qual cosa l'ampliació realment no constitueix una resposta geopolítica als problemes de seguretat.

No obstant això, no tots els partits d'extrema dreta s'oposen a l'ampliació de la UE de manera tan contundent. Per exemple, el partit polonès Llei i Justícia (PiS) emfatitza la importància de mantenir la sobirania de Polònia, però alhora dona suport a l'ampliació i les reformes democràtiques amb l'ajut de la UE en els països veïns. El PiS avala el poder transformador de l'ampliació de la UE i la seva contribució a l'estabilitat, la prosperitat i la seguretat del continent.

Així mateix, hi ha partits europeus d'extrema dreta que adopten un enfocament transaccional i oportunista sobre l'ampliació de la UE, de manera que donaran suport a l'ampliació si consideren que en poden obtenir algun benefici polític. N'és un exemple el partit romanès Aliança per a la Unió dels Romanesos (AUR), que dona suport a la integració de països veïns a canvi d'una reforma de la UE que augmenti la sobirania dels seus estats membres.

En aquesta mateixa línia trobem també el partit hongarès Fidesz. Hongria tradicionalment ha defensat l'ampliació, en particular pel que fa als països balcànics occidentals, on té interessos polítics i econòmics molt forts. El primer ministre Viktor Orbán manté estretes relacions amb dirigents autoritaris de Sèrbia i Bòsnia i Hercegovina. Els esforços d'Hongria per estendre la seva influència als Balcans Occidentals han servit per impulsar l'agenda política i econòmica d'Orbán, un acostament que ha resultat ser perjudicial per a la centralitat democràtica del procés d'ampliació i, doncs, per a l'estratègia d'ampliació de la UE.

Quines conseqüències tindran els resultats de les eleccions en la política d'ampliació de la UE?

Tot i que el Parlament Europeu no és que sigui la institució més decisiva pel que fa a la política d'exterior i a l'ampliació de la UE, té certs poders que hi poden tenir algunes repercussions. Una major representació de partits d'extrema dreta podria comprometre el procés d'aprovació parlamentària dels tractats d'adhesió, l'augment de l'ajut financer per a les reformes relacionades amb l'ampliació i la importància de l'estat de dret dins i fora de les fronteres europees.

És probable que un gir a la dreta en el Parlament Europeu centri el necessari debat sobre l'ampliació de la UE en la polarització i la instrumentalització. Per això, els partits d'extrema dreta intentaran conduir el debat sobre l'ampliació d'acord amb les seves perspectives i alhora ignorar el poder transformador intrínsec de la política d'ampliació de la UE. A més, els partits de centre podrien veure's temptats a adoptar posicions més extremistes, també en relació amb l'ampliació, degut a la major competència electoral amb l'extrema dreta. Les conseqüències d'aquest gir poden dificultar la capacitat del Parlament Europeu per formar coalicions per tal d'avançar.

El més important és que una major representació de l'extrema dreta en el Parlament Europeu pot comprometre la cohesió i la [credibilitat de la UE com a projecte democràtic liberal](#). Per tant, això reduiria les possibilitats que l'ampliació fos una eina transformadora, ja que els països candidats podrien no trobar-hi els valors fonamentals que els van fer decidir a formar part de la UE.

En definitiva, tot i que el Consell Europeu és la institució decisòria clau per a l'ampliació de la UE, les eleccions al Parlament Europeu oferiran una primera perspectiva sobre els hipotètics reptes del Consell Europeu per al futur a curt termini. Si aquesta tendència política actual no s'inverteix, una major representació de l'extrema dreta al Consell Europeu (determinada per les eleccions nacionals) plantejarà reptes encara més importants per a la política d'ampliació.

És esperable que els partits d'extrema dreta segueixin un enfocament transaccional per a l'ampliació de la UE mitjançant els vetos nacionals. El bloqueig en el Consell Europeu a l'hora de cercar consensos per a l'ampliació pot esdevenir més freqüent si hi entren en joc interessos nacionals i pot obtenir-se'n alguna mena de benefici polític o econòmic, la qual cosa limitarà les possibilitats d'ampliació de la UE.

En conclusió, l'imminent gir a la dreta en el Parlament Europeu arran de les properes eleccions europees podria tenir conseqüències per a la futura política d'ampliació de la UE. Tot i que s'espera que la «super gran coalició» majoritària resisteixi, les previsions indiquen que perdrà força.

Encara que els partits d'extrema dreta en el Parlament Europeu no mostrin una postura unitària pel que fa a la política exterior de la UE, generalment s'han oposat a l'ampliació de la UE per tres motius principals: els costos socioeconòmics de l'ampliació i la divisió de les seves fronteres dins la UE; la consideració que l'ampliació suposa una amenaça per a la sobirania

Una major representació de partits d'extrema dreta podria comprometre el procés d'aprovació parlamentària dels tractats d'adhesió, l'augment de l'ajut financer per a les reformes relacionades amb l'ampliació i la importància de l'estat de dret dins i fora de les fronteres europees.

nacional, i la percepció que la finalitat que té l'ampliació de promoure la pau, la prosperitat i la seguretat al continent europeu no s'assoleix amb l'adhesió de nous membres a la UE.

També és motiu de preocupació que una major presència de l'extrema dreta en l'Eurocambra pugui comprometre la cohesió i la credibilitat de la UE com a ens democràtic liberal al continent europeu i arreu del món. Les properes eleccions al Parlament Europeu donaran alguns pistes sobre els hipotètics reptes als quals es pot enfrontar el Consell Europeu. Al cap i a la fi, el panorama polític general de la Unió Europea es reflectirà en diferents institucions comunitàries i impactarà en l'elaboració de polítiques.

Francesco Pasetti

Investigador principal, CIDOB
@PasettiF

La immigració és un dels temes clau de les properes eleccions europees. De fet, tal com ens expliquen Krastev i Leonard (2024), la migració és una de les cinc «crisis existencials» que actualment preocupen l'electorat europeu, juntament amb la crisi econòmica, climàtica, sanitària i de seguretat. Segons aquests autors, el resultat de les eleccions del juny estarà determinat més per aquests temors que per l'eix ideològic dreta-esquerra.

El que sorprèn de la qüestió de la immigració, en comparació amb les altres crisis, és la seva prominència en el debat polític, fins al punt que, en diversos contextos nacionals, les eleccions europees s'han arribat a plantejar com un referèndum sobre la qüestió. Jordan Bardella, mà dreta de Marine Le Pen i número u de la llista del Reagrupament Nacional, ho va deixar molt clar al míting que va obrir la seva campanya electoral: «És evident que [aquestes eleccions] constitueixen un referèndum contra la submersió migratòria» (Bassets, 2024).

La força del discurs antiimmigració

Reflexionar sobre la importància del tema migratori en el debat polític porta també a interrogar-se sobre les causes d'un discurs polític que és fonamentalment hostil vers la immigració. La qüestió es fa encara més intrigant si es considera el pes electoral del tema migratori: un pes significatiu, però tot i així relatiu i inferior al d'altres crisis, seguint Krastev i Leonard. El desconcert és encara més gran si es té en compte la contribució de la població immigrant a la societat europea i als seus estats membres, per exemple, en termes demogràfics (frenant el procés d'envelliment de la població), econòmics (satisfent la demanda de sectors específics del mercat) i de benestar (a través de contribucions fiscals netes) (Kancs i Lecca 2017 i OECD, 2022).

Acceptant que la migració és un debat fonamental per entendre el context polític europeu, és necessari plantejar-se dues qüestions: per què la immigració és tan determinant en el debat polític?, i per què es parla tant i tan malament de la immigració?

El que sorprèn de la qüestió de la immigració, en comparació amb les altres crisis, és la seva prominència en el debat polític, fins al punt que, en diversos contextos nacionals, les eleccions europees s'han arribat a plantejar com un referèndum sobre la qüestió.

La resposta rau en una pluralitat de raons. Abordar-les permet obrir una reflexió profunda, que va més enllà del context electoral actual i planteja interrogants sobre el futur de la Unió Europea (UE).

La primera raó té a veure amb l'ascens del populisme de dreta i dreta radical, que ha fet de la lluita contra la immigració el seu principal cavall de batalla propagandístic i electoral. En poques paraules: es parla tant i tan malament de la immigració perquè ha augmentat el pes polític i institucional dels qui van apostar per aquest discurs. Al tauler polític europeu, aquesta tendència es manifesta en el creixement del partit dels Conservadors i Reformistes Europeus (CRE) i del d'Identitat i Democràcia (ID), i dels grups que porten el mateix nom al Parlament Europeu. Aquests partits i grups parlamentaris comparteixen el mateix discurs antiimmigració, construït sobre la por a la desaparició de la identitat nacional i forjat en la lògica del nosaltres *contra* ells. Segons les darreres enquestes (Cunningham *et al.*, 2024; Garsha, 2023), CRE i ID plegats podrien esdevenir la segona força política de l'hemicicle. Els èxits de l'ID vindrien del Partit per la Llibertat dels Països Baixos, que continua creixent després de la seva victòria a les eleccions nacionals, i del S.O.S. Romania, que podria aconseguir dos escons. Això el convertiria en el tercer grup parlamentari. D'altra banda, si Fidesz, a Hongria, finalment decidís unir-se al CRE, partit que presideix Giorgia Meloni, el seu grup al Parlament Europeu es podria beneficiar de divuit escons més. Avui dia, els partits de dreta radical lideren les enquestes a països com Àustria, Itàlia, França i Polònia, i s'esperen resultats significatius també a Alemanya, Espanya, Portugal i Suècia.

La segona raó, estretament vinculada a la primera, té a veure amb l'atenció que rep qui parla (tant i malament) d'immigració, i entronca amb la relació perversa que uneix la política i els mitjans de comunicació. Ho explica molt clarament Ruth Wodak, una de les veus més reconegudes en l'àmbit acadèmic en relació amb el discurs polític sobre la immigració, al seu llibre *La Política de la Por*. En els temps de la *media-democracy* —en què les paraules valen més que els fets, i el funcionament polític de la democràcia es troba cada vegada més subjecte a la *performance* individual, mediàticament atractiva— el discurs antiimmigració s'imposa als mitjans de comunicació a través d'un mecanisme pervers. Davant d'un missatge racista o xenòfob d'un representant polític, els mitjans de comunicació estan en escac: si, d'una banda, decideixen no informar-ne, podrien ser percebuts com si l'estiguessin censurant; si, de l'altra, decideixen donar-ne la informació, inevitablement acaben contribuint a la seva difusió. Això permet als partits populistes de dreta radical marcar l'agenda i distreure els mitjans de comunicació i el públic d'altres qüestions importants (Wodak, 2015).

La tercera raó arrela en un dels trets característics de les democràcies occidentals del segle XXI, que connecta l'ascens dels partits de dreta radical amb les polítiques d'identitat. Gennaioli i Tabellini (2023) ho descriuen molt bé en un article recent centrat en el cas estatunidenc. Aquests autors demostren com la metamorfosi de la identitat social de l'electorat, de la classe a la cultura, explica, d'una banda, l'augment del conflicte sobre les qüestions identitàries entre votants i entre partits, i, de l'altra, l'atenuació simultània del conflicte polític sobre les qüestions d'equitat (tot i l'augment de la desigualtat). En poques paraules,

a les urnes, la ciutadania concedeix cada vegada més importància a les qüestions identitàries i culturals en comparació amb les econòmiques i de classe. Aquest canvi en la demanda electoral s'ha reflectit en l'oferta política dels partits en termes de programes i propaganda. És en el pas de les polítiques de redistribució del segle xx a les polítiques de reconeixement del segle XXI —per dir-ho en paraules de Nancy Fraser (1997)— que el discurs antiimmigració es referma com un element central i *necessari* de la contesa política. L'ascens gairebé simultani de Donald Trump als EUA, del Brexit al Regne Unit, de Marine Le Pen a França, i de Matteo Salvini a Itàlia il·lustren clarament l'abast d'aquest procés, així com el seu caràcter estructural.

L'última raó es refereix a la falta d'oportunitat política d'un discurs alternatiu sobre la immigració i té a veure tant amb les dinàmiques del tradicional eix dreta-esquerra, com amb la relació entre els vells partits *mainstream* i els nous partits populistes de dreta radical. Gennaioli i Tabellini, a l'estudi citat, ens expliquen el primer aspecte. Una altra conseqüència del canvi en la identitat social dels votants, de la classe a la cultura, és el realineament dels electors de classe baixa de l'esquerra a la dreta. D'una banda, aquesta nova demanda electoral identitària i nativista representa un incentiu perquè els partits de dreta mobilitzin un discurs antiimmigració per captar les classes baixes; de l'altra, inevitablement, representa un desincentiu per als partits d'esquerra per promoure un discurs alternatiu, pel risc de perdre ascendència sobre el mateix electorat. En poques paraules, si l'enfrontament entre civilitzacions substitueix la lluita de classes, per als partits d'esquerra es torna problemàtic avançar amb discurs i polítiques alternatives sobre la qüestió migratòria.

Finalment, els partits de dreta radical tenen un *efecte crida* sobre els partits *mainstream* (especialment aquells que orbiten entre el centre i la centredreta), atraient-los cap a posicions similars en matèria d'immigració. Kyung Joon (2015) precisa els detalls d'aquesta dinàmica analitzant l'evolució dels principals programes polítics a setze països europeus durant tres dècades entre els segles xx i XXI. Però per adonar-se d'això, és suficient veure algunes de les últimes declaracions dels exponents del Partit Popular Europeu (PPE). «La nostra identitat nacional està oberta, però no a la venda» deien a principis de març, anticipant un gir restrictiu en matèria migratòria amb l'objectiu de frenar la fugida de vots cap als partits de dreta radical (Sahuquillo, 2024). Ja sigui des de l'esquerra o des del centredreta, el camí que porta a un discurs alternatiu sobre la immigració és un carreró sense sortida.

Conseqüències del resultat electoral

Després de les properes eleccions, les veus populistes de la dreta radical se sentiran amb més contundència que a qualsevol altre moment des de les primeres eleccions directes al Parlament Europeu l'any 1979 (Cunningham *et al.*, 2024). Els sondejos no semblen deixar dubtes sobre aquest tema. L'ascens de la dreta, reflectit en l'augment de l'ID i el CRE, es produirà a expenses de tots els partits restants que, en major o menor grau, veuran reduïda la seva representació parlamentària. El desplaçament cap a la dreta del baricentre ideològic del Parlament anticipa la consagració i la institucionalització del discurs antiimmigració.

A les urnes, la ciutadania concedeix cada vegada més importància a les qüestions identitàries i culturals en comparació amb les econòmiques i de classe. Aquest canvi en la demanda electoral s'ha reflectit en l'oferta política dels partits en termes de programes i propaganda.

Fins al dia d'avui, l'evolució de la governança migratòria europea ha estat un lent però inexorable camí cap al projecte de l'Europa-fortalesa. Al llarg d'aquest camí, les fronteres europees s'han tornat més inaccessibles, les rutes migratòries s'han fet més perilloses, i la seguretat de la ciutadania europea s'ha perseguit, cada cop més descaradament, a costa dels drets i la vida de les persones migrants.

Les conseqüències d'aquest resultat electoral, tanmateix, no es produiran només en relació amb el discurs, sinó també respecte a polítiques concretes. En el camp migratori, serà crucial veure com la configuració parlamentària es reflectirà en l'àmbit de les llibertats civils, la justícia i els assumptes d'interior, on les limitades majories de centreesquerra d'avui podrien ser substituïdes demà per una majoria de la dreta populista formada pel PPE, el CRE i l'ID. Aquest canvi podria tenir repercussions crucials en la governança migratòria europea, especialment pel que fa a la seguretat dels migrants i la protecció dels seus drets fonamentals, com ara el dret d'asil.

Fins al dia d'avui, l'evolució de la governança migratòria europea ha estat un lent però inexorable camí cap al projecte de l'Europa-fortalesa. Al llarg d'aquest camí, les fronteres europees s'han tornat més inaccessibles, les rutes migratòries s'han fet més perilloses, i la seguretat de la ciutadania europea s'ha perseguit, cada cop més descaradament, a costa dels drets i la vida de les persones migrants. L'impacte de la dreta radical en aquest procés ha estat evident, i ha marcat el debat polític i l'agenda programàtica en matèria migratòria en termes d'una contraposició exclouent entre nosaltres (europeus) i ells (migrants). Tanmateix, en bona part, ha estat un impacte indirecte, és a dir, exercit des del poder creixent a les assemblees nacionals.

A partir del 9 de juny, si es confirmen les previsions electorals, aquest impacte podria ser també directe, és a dir, exercit des del mateix Parlament i les altres institucions europees. Això significarà, probablement, un gir encara més restrictiu pel que fa a les polítiques migratòries i d'asil, per exemple, amb l'externalització dels procediments de protecció internacional a països tercers (com l'acord recentment signat per Itàlia amb Albània) i l'abandó definitiu de solucions alternatives, com ara nous canals d'accés regular a la UE. En poques paraules, significarà un altre pas endavant cap a l'Europa-fortalesa i un pas enrere a l'Europa dels drets.

Referències bibliogràfiques

Bassets, Marc. «Le Pen plantea las elecciones europeas como un referéndum sobre la inmigración». *El País*, 3 de març de 2024. [Data de consulta 20.3.2024] <https://elpais.com/internacional/2024-03-03/le-pen-plantea-las-elecciones-europeas-como-un-referendum-sobre-la-inmigracion.html>

Cunningham, Kevin *et al.* «A Sharp Right Turn: A Forecast For The 2024 European Parliament Elections». *European Council on Foreign Relations*, 523, 2024. [Data de consulta 20.3.2024] <https://ecfr.eu/wp-content/uploads/2024/01/A-sharp-right-turn-A-forecast-for-the-2024-European-Parliament-elections-v4.pdf>

Fraser, Nancy. *Justice Interruptus: Critical Reflections on the «Post-Socialist» Condition*. New York: Routledge, 1997.

Garsha, Mingo. «EU Parliamentary Projection: Le Pen's Right-Wing ID Rises to Third Place». *Europe Elects*, 2023. [Data de consulta 20.3.2024] <https://europeelects.eu/2023/12/30/december-2023/>

Gennaioli, Nicola i Tabellini, Guido. «Identity Politics». Working Paper núm. 693, Working Paper Series IGIER – Università Bocconi, 2023. [Data de consulta 20.3.2024]

<https://repec.unibocconi.it/igier/igi/wp/2023/693.pdf>

Kancs, d'Artis i Lecca, Patrizio. «Long-term Social, Economic and Fiscal Effects of Immigration into the EU: The Role of the Integration Policy». *JRC Working Papers in Economics and Finance*, 2017/4. [Data de consulta 20.3.2024] https://ec.europa.eu/futurium/sites/futurium/files/jrc107441_wp_kancs_and_lecca_2017_4.pdf

Krastev, Ivan i Leonard, Mark. «A crisis of one's own: The politics of trauma in Europe's election year». *European Council on Foreign Relations*, 521, 2024. [Data de consulta 20.3.2024]

https://ecfr.eu/wp-content/uploads/2024/01/A-crisis-of-ones-own_The-politics-of-trauma-in-Europes-election-year-v2.pdf

Kyung Joon, Han. «The Impact of Radical Right-Wing Parties on the Positions of Mainstream Parties Regarding Multiculturalism». *West European Politics*, 38:3, 557-576, 2015.

<https://doi.org/10.1080/01402382.2014.981448>

OECD. «The Contribution of Migration to Regional Development, ECD Regional Development Studies», *Organisation for Economic Co-operation and Development*. París: OECD Publishing, 2022.

<https://doi.org/10.1787/57046df4-en>

Sahuquillo, María R. «El Partido Popular Europeo endurece su discurso para frenar la fuga de votos a la extrema derecha». *El País*, 6 de març de 2024. [Data de consulta 20.3.2024]

<https://elpais.com/internacional/2024-03-06/el-partido-popular-europeo-endurece-su-discurso-para-frenar-la-fuga-de-votos-a-la-extrema-derecha.html>

Wodak, Ruth. *The politics of fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean*. Londres: SAGE Publications Ltd, 2015. [Data de consulta 20.3.2024]

<https://sk.sagepub.com/books/the-politics-of-fear>

Ana García Juanatey

*Professora de Dret Internacional i Relacions Internacionals, CEI
International Affairs
@anagjuanatey*

Andrea Noferini

*Director acadèmic, CEI International Affairs;
professor adjunt, Universitat Pompeu Fabra
@nofebcn*

Les polítiques climàtiques i ambientals són un dels assumptes que generen més debat i polarització en el si de la Unió Europea (UE); també a la campanya prèvia a la celebració de les eleccions europees del juny del 2024.

En primer lloc, el canvi climàtic ja és aquí, i els seus impactes són cada vegada més visibles. Per posar un exemple, només durant l'estiu del 2023 van morir 60.000 persones a la UE a causa de les onades de calor (Ballester, 2023). En conseqüència, cada vegada hi ha més consciència sobre els riscos climàtics i sobre la falta de preparació davant el que s'acosta. En aquest sentit, a la seva primera avaluació detallada dels riscos climàtics, l'Agència Europea del Medi Ambient (AEMA) adverteix explícitament sobre el ritme de l'augment dels fenòmens meteorològics extrems, que aviat podria tenir conseqüències «catastròfiques» per a Europa (2024). Així mateix, a més del canvi climàtic, altres reptes ambientals de primera magnitud afecten també el continent, com ara la pèrdua de biodiversitat i la contaminació química, entre d'altres (Richardson *et al.*, 2023).

En segon lloc, encara que existeix un relatiu consens en l'àmbit polític europeu en relació amb la magnitud del desafiament climàtic i ambiental, no hi ha consens, tanmateix, en la profunditat de les reformes necessàries per fer-hi front. Alguns sectors de l'esquerra es pregunten si la transició verda és realment justa, i discuteixen sobre si els instruments i les propostes actuals de la Comissió Europea, com ara el Mecanisme per a una Transició Justa, són realment suficients per aconseguir que ningú es quedi enrere (Culot i Wiese, 2023). Des del costat oposat de l'espectre polític, a cada estat membre hi ha forces polítiques (tendencialment de dreta radical i centredreta) que argumenten que la «ideologia climàtica» ha anat massa lluny i que els seus costos econòmics són inassumibles. En aquest sentit, el desafiament més transcendental ha vingut per part del Partit Popular Europeu (PPE). La família política de la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen, probablement per evitar la fugida de vots cap a la dreta radical, ha demanat recentment una «moratòria» pel que fa a la legislació europea en l'àmbit climàtic.

El desafiament més transcendental ha vingut per part del Partit Popular Europeu (PPE). La família política de la presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen, probablement per evitar la fugida de vots cap a la dreta radical, ha demanat recentment una «moratòria» pel que fa a la legislació europea en l'àmbit climàtic.

En tercer lloc, a escala internacional, el relatiu optimisme que va seguir a la signatura de l'Acord de París del 2015 ha donat pas a una era caracteritzada per la incertesa i la falta de lideratge. Gairebé una dècada després d'aquell acord, les emissions globals continuen pujant i la gran majoria de països no està complint els seus compromisos. Així mateix, el disseny de les polítiques climàtiques està cada vegada més influenciat pels països productors i les empreses extractores, tal com es va poder veure a la darrera conferència, la COP28, organitzada a Dubai. A això cal afegir la possibilitat d'un canvi d'orientació en temes ambientals als EUA davant una gens descartable segona administració Trump. En aquest escenari, la UE, amb totes les seves indecisions i contradiccions, quedaria gairebé com l'últim baluard de les polítiques climàtiques a escala global.

Per aquestes raons, la qüestió climàtica i ambiental és crucial en el context electoral europeu. Es dirimeix, a les eleccions que ens ocupen, on posar l'accent de les polítiques climàtiques —la seguretat, la competitivitat, la sostenibilitat o la cohesió— per garantir una «autonomia estratègica oberta», que sintetitza el posicionament de la UE en un món cada vegada més incert (Kroll, 2024).

Balanç climàtic de la novena legislatura: del consens a la polarització

Després d'un últim lustre caracteritzat per un cert consens, el canvi climàtic s'està configurant com un dels assumptes més polititzats de l'agenda actual. Al 2019, la lluita contra el canvi climàtic es va situar al centre de l'agenda política europea. Poc després de ser elegida com a presidenta de la Comissió, Ursula von der Leyen va llançar la que seria la seva política estrella: el denominat Pacte Verd Europeu (*European Green Deal*).

Aquest pla es marcava l'ambició objectiu de convertir la UE en la primera economia climàticament neutra per a l'any 2050, a través d'una profunda reforma de sectors clau com l'energia, la mobilitat i la indústria. Més concretament, la Llei europea del clima, llançada el 2020, estableix l'objectiu d'aconseguir la neutralitat de carboni de cara al 2050 i disposa un marc per augmentar els objectius climàtics a curt i mitjà termini. Aquesta política, a més, es va veure reforçada a conseqüència de la pandèmia de la COVID-19, ja que gran part dels fons Next Generation EU es van adjudicar, precisament, amb l'objectiu de descarbonitzar les economies europees.

No obstant això, en aquests dos últims anys de legislatura, el consens forjat des dels principals partits polítics europeus s'ha anat esfondrant per diverses raons. D'una banda, el conflicte a Ucraïna ha trastocat l'escenari energètic europeu. La guerra d'agressió de Rússia ha revelat el delicat escenari en què se sostenia la transició energètica europea, sustentat en bona part sobre la previsió del subministrament del gas natural rus, considerat per la regió com un «combustible de transició». En conseqüència, la guerra ha provocat un xoc en els preus de l'energia no vist des de la dècada dels setanta, i ha elevat el cost d'un ampli cistell de béns i serveis, en particular l'electricitat i els aliments (OCDE, 2022). De l'altra, el pas de les promeses d'una futura neutralitat climàtica l'any 2050 a la presa de mesures reals ha generat, com era d'esperar, una reacció dels sectors més afectats per les polítiques ambientals.

Per tant, al llarg del 2023 s'han multiplicat els casos de reacció contra aquestes polítiques, fenomen que s'ha encunyat, des de la premsa anglesa, com a *greenlash* (Tocci, 2023). El suport de la ciutadania a aquests compromisos sembla estar en retrocés. Així doncs, tot i que gairebé nou de cada deu europeus donen suport a l'objectiu central de la UE de reduir les emissions de carboni a zero de cara a l'any 2050, aquest suport ha retrocedit respecte el 2019 a 19 dels 27 països de la UE, amb Finlàndia, Estònia i la República Txeca que registren una caiguda en el suport de fins a 15 punts percentuals (Comissió Europea, 2023).

Aquesta reacció s'ha manifestat també en relació amb polítiques públiques, ja que, durant els últims temps, l'agenda verda ha sofert diversos revessos, tant a escala nacional com europea. En són exemple paradigmàtic les protestes d'agricultors que en els primers mesos del 2024 han travessat el continent, en particular a països amb una important base agrícola, com ara França, Espanya, Alemanya i els Països Baixos. Encara que aquest sector probablement sofrirà més els impactes climàtics, com es pot veure recentment amb la sequera que assola el sud d'Europa, molts dels grups que protesten han posat les polítiques climàtiques i ambientals europees al punt de mira. Així, precisament com a resultat d'aquestes manifestacions, un exemple recent d'aquest *greenlash* va ser eliminar l'objectiu de reduir les emissions agrícoles en un 30% per a l'any 2040, així com la retirada de la proposta per reduir l'ús de pesticides.

El *greenlash* s'obre pas en la política europea. De manera paradoxal, en un moment en el qual els impactes del canvi climàtic són cada vegada més severos, el Pacte Verd que pretén fer-li front està cada cop més qüestionat per una part de la ciutadania, així com per diversos grups polítics europeus.

Previsions per al nou cicle polític: una desena legislatura escorada a la dreta

Davant la perspectiva d'un canvi respecte l'agenda ambiental al Parlament Europeu, les institucions sortints de la UE intenten, a correuita, tancar els serrells de les iniciatives climàtiques i ambientals encara pendents. En efecte, si es compleixen els pronòstics, el pròxim cicle polític haurà de bregar amb una Eurocambra més conservadora, euroescèptica i reticent a posar en marxa polítiques climàtiques i ambientals ambicioses.

Les enquestes suggereixen un important gir a la dreta a molts països, amb els partits populistes de dreta radical guanyant vots i escons a tota la Unió, i els partits de centreesquerra i verds perdent-ne¹. Tot indica que durant la campanya els partits populistes euroescèptics continuaran encapçalant les enquestes a estats membres clau, com França, Hongria, Itàlia, els Països Baixos i Polònia. Segons les principals previsions, gairebé la meitat dels escons correspondran a eurodiputats aliats a la *gran coalició* dels tres grups centristes (PPE, socialistes i liberals). Dintre del Parlament Europeu, una coalició de dretes formada pel PPE, conservadors i reformistes, i eurodiputats de la dreta radical d'Identitat i Democràcia podria alçar-se per primera vegada amb la majoria.

És probable que aquest gir a la dreta tingui implicacions significatives per a les polítiques verdes a escala europea. De fet, al Parlament actual, una coalició de centreesquerra d'S&D (socialistes), Renew (liberals), Els Verds i el Grup Confederal de l'Esquerra ha tendit a guanyar

1. En relació amb les enquestes, per a aquest treball s'han consultat les fonts següents: [EU Election Projection 2024](#), [Politico EU Elections](#), [Euronews Poll Average](#).

Per evitar excloure les comunitats desfavorides i activar la reacció social, la propera Comissió i el Parlament haurien de desenvolupar instruments que canalitzin els beneficis de la transició verda cap a totes les persones i en reparteixin els costos de manera més justa.

en qüestions de política ambiental, però moltes d'aquestes votacions s'han superat per marges molt petits. El significatiu gir a la dreta al nou Parlament pot comportar un probable domini de la coalició contrària a la política climàtica, en particular si el PPE —en comptes d'alinear-se amb els socialistes, els verds i els liberals— tria formar una coalició amb la dreta radical.

Un futur climàtic turbulent des del punt de vista polític i ambiental

El *greenlash* s'obre pas en la política europea. De manera paradoxal, en un moment en el qual els impactes del canvi climàtic són cada vegada més severos, el Pacte Verd que pretén fer-li front està cada cop més qüestionat per una part de la ciutadania, així com per diversos grups polítics europeus.

És fonamental no perdre de vista la magnitud del repte climàtic: reduir les emissions passa per reduir la dependència dels combustibles fòssils, veritable pilar de les nostres economies, cosa que implica profundes transformacions econòmiques i socials (Smil, 2019). Tanmateix, en relació amb la manera de comunicar aquest repte a la ciutadania, sovint s'omet que aquesta transició energètica —basada en renovables i que mai no qüestiona nivells de consum— implica conseqüències socials i ambientals de gran abast dins i fora de la UE. Això es deu, entre altres raons, al fet que els sistemes de captació d'energia renovable necessiten molt de territori i la seva fabricació és molt contaminant (Zografos i Robbins, 2020). Així mateix, una altra qüestió crucial és que, en cap cas, podran alimentar per si sols els actuals nivells de consum energètic dels països del Nord global (Smil, 2019). Per tant, una veritable transició amb la intenció de ser eficaç i justa, hauria de començar per reduir significativament el consum d'energia i materials, un tema que cap actor rellevant de l'espectre polític europeu ha volgut afrontar realment fins a la data.

De la mateixa manera, dintre de la UE, els impactes negatius d'aquesta transició en grups ja perjudicats són innegables, tal com han posat de manifest reaccions socials virulentes en sectors que senten que el pes desproporcionat de les reformes recau sobre les seves espatlles, des del moviment dels armilles grogues l'any 2018 fins al dels agricultors en l'actualitat. En conseqüència, per evitar excloure les comunitats desfavorides i activar la reacció social, la propera Comissió i el Parlament haurien de desenvolupar instruments que canalitzin els beneficis de la transició verda cap a totes les persones i en reparteixin els costos de manera més justa.

Tanmateix, i malgrat la tràgica realitat que sense polítiques verdes el conjunt de la ciutadania perd, tot indica que els vents polítics europeus bufaran en una altra direcció, allunyant el continent i el planeta de l'objectiu d'aconseguir una transició al més ràpida, justa i inclusiva possible.

Referenciacs bibliogràfiques

AEMA. Executive Summary. *European climate risk assessment*. AEMA, 2024 [Data de consulta 15.3.2024]

<https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

Ballester, Joan, et al. (2023). «Heat-related mortality in Europe during the summer of 2022». *Nature medicine*, 29(7), 10 de juliol de 2023, p. 1857-1866. [Data de consulta 7.5.2024]

<https://www.nature.com/articles/s41591-023-02419-z>

Culot, Marguerite i Wiese, Katy (2022). «Reimagining work for a just transition». *European Environmental Bureau*. 29 de novembre de 2022 [Data de consulta 15.3.2024]

<https://eeb.org/library/reimagining-work-for-a-just-transition/>

European Commission. *Special Eurobarometer 538 on Climate Change*. EC, 2023 [Data de consulta 15.3.2024]

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2954>

Kroll, Henning (2024). «Assessing Open Strategic Autonomy». *Publications Office of the European Union*. 1 d'abril de 2024 [Data de consulta 15.3.2024] <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136359>

Kuzemko, Caroline, et al. (2022). «Russia's war on Ukraine. European energy policy responses & implications for sustainable transformations». *Energy Research & Social Science*, vol. 93. Novembre 2022 [Data de consulta 7.5.2024]

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214629622003450?via%3Dihub>

OECD (2022). *OECD Economic Outlook – Confronting the Crisis*. Novembre 2022 [Data de consulta 7.5.2024]

<https://www.oecd.org/economic-outlook/november-2022/>

Richardson, Katherine, et al. (2023). «Earth beyond six of nine planetary boundaries». *Science advances*, 9(37). 13 de setembre de 2023 [Data de consulta 7.5.2024]

<https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.adh2458>

Smil, Vaclav. *Energy in world history*. New York: Routledge, 2019.

Zografos, Christos i Robbins, Paul. (2020). «Green Sacrifice Zones, or Why a Green New Deal Cannot Ignore the Cost Shifts of Just Transitions». *One Earth*, 3(5), p. 543-546.

Carme Colomina

Investigadora sènior, CIDOB
@carmecolomina

La precampanya electoral europea va arrencar amb les denúncies d'unes suposades interferències russes en els comicis. El primer ministre belga, Alexander De Croo, va assegurar que Rússia s'havia acostat a alguns membres del Parlament Europeu i «els havia pagat per promoure la propaganda» del Kremlin, i el Govern txec va sancionar un lloc de notícies anomenat *Veú d'Europa*, que, segons Praga, era part d'una operació d'influència prorussa. Al novembre del 2023, un estudi encarregat per l'[Autoritat per als partits polítics europeus i les fundacions polítiques europees](#) per analitzar les possibles ingerències estrangeres que poden afectar els processos democràtics a la Unió Europea (UE) ja advertia que les eleccions a l'Eurocambra, pel fet de desplegar-se en 27 eleccions individuals en tot el continent, «són particularment susceptibles a interferències externes a causa de la seva complexitat» i del potencial que suposa que un únic «atac reeixit en un país pugui sembrar dubtes sobre tot el procés». En aquest context, la Comissió Europea va presentar al desembre un paquet de mesures anomenat «Defensa de la Democràcia», que incloïa un polèmic [projecte de llei de registre de representants d'interessos estrangers](#), segons el qual totes les organitzacions amb finançament estranger que duguin a terme accions d'interès s'haurien d'inscriure en un registre de transparència a escala de la UE.

Tot això demostra el grau de confrontació geopolítica que envolta unes eleccions decisives per al futur de la Unió. Les urnes han esdevingut el test més directe a les vulnerabilitats que afecten els sistemes democràtics europeus: des de l'erosió a la confiança institucional fins a la polarització dels debats i els afectes; des de la capacitat tecnològica per falsejar la veritat fins a l'impacte de les respostes a la desinformació com a problema social. Al cap i a la fi, es tracta d'una vulnerabilitat feta de molts factors i d'un desafiament que requereix una resposta complexa i multinivell.

Debilitats prèvies, *online* i *offline*

La *propaganda* del passat, etiquetada ara com a *desinformació*, amb una capacitat de disseminació sense precedents gràcies a l'impuls tecnològic i a la combinació de tàctiques, tècniques i procediments diversos, s'ha convertit en una «pressió sistèmica cada vegada més

Les urnes han esdevingut el test més directe a les vulnerabilitats que afecten els sistemes democràtics europeus.

gran» per a la Unió Europea (Parlament Europeu, 2016). La desinformació és un desafiament geopolític i un problema social. És un instrument per a la ingerència externa però també per a l'erosió de fragilitats internes.

Per això, en l'estratègia europea contra la desinformació conflueixen dues lògiques diferents: la (geo)política i la mediàtica; la lògica de la seguretat i la de la resiliència social. La desinformació té com a objectiu desestabilitzar societats, atacant directament espais civils amb l'objectiu de fomentar la polarització i el malestar, quan no el conflicte (Freedman *et al.*, 2021). Tanmateix, la difusió de la desinformació no es produeix en el buit. La seva capacitat de penetrar en els debats públics, de confondre o erosionar, per exemple, la confiança en institucions o processos electorals, beu moltes vegades de divisions socioculturals existents; apunta cap a vulnerabilitats prèvies i cap a determinats grups suposadament inclinats a confiar en unes certes fonts o narratives, que poden contribuir de manera voluntària o involuntària a la seva difusió.

Vivim immersos en un espai mediàtic amb excés de continguts i de desconfiança en les fonts d'informació tradicionals. La pèrdua progressiva d'autoritat del periodisme (Carlson, 2017) i la feblesa dels sistemes mediàtics en gran nombre dels països de la Unió han influït en aquest desconcert.

D'una banda, la concentració de mitjans de comunicació, com a amenaça a la pluralitat informativa, ha arribat a un nivell de risc molt alt a tot el continent, i especialment a Bulgària, Grècia, Hongria, Malta, Polònia, Romania i Eslovènia¹. De l'altra, les plataformes digitals coexisteixen i interactuen amb moltes altres forces desinformatives, en línia i fora de línia: la retòrica de determinades elits polítiques o la programació d'alguns mitjans de comunicació tradicionals tenen més capacitat d'influència i de difusió de narratives falses que algunes xarxes socials o alguns *pseudomitjans* al punt de mira dels legisladors. En aquesta qüestió el dilema és doble. La televisió i les narratives que circulen entre «membres de confiança de la comunitat» són altament influents en la configuració de les creences i els comportaments de les persones, mentre que el creixent nombre de plataformes digitals dilueix l'efectivitat de les accions concretes que algunes d'elles puguin prendre per contrarestar la difusió de notícies falses (Bateman i Jackson, 2024). Per tant, la desinformació és un problema social que va molt més allà del poder dels gegants digitals, i fins i tot de la idea d'ingerència externa. Els discursos *online* i *offline* es retroalimenten. I entre els grans amplificadors de determinades narratives desinformatives es troben mitjans o individus locals.

Eleccions europees i acceleració reguladora

Les eleccions al Parlament Europeu han actuat com a fil conductor de la resposta normativa de la UE contra la desinformació. Només cal veure com els contextos electorals han coincidit en els darrers anys amb el desplegament de mesures i regulacions que la Unió Europea ha anat assajant en la seva particular aproximació a la lluita contra les notícies falses.

1. Dades del [Media Pluralism Monitor](#), un projecte d'investigació de l'Institut Europeu de Florència que avalua la salut dels ecosistemes mediàtics a Europa.

L'any 2014 va ser el moment d'irrupció, de presa de consciència: la manipulació informativa i les interferències híbrides van entrar en el debat europeu, encara de manera incipient i a petició de les repúbliques bàltiques, preocupades per l'evolució del conflicte a Ucraïna i el seu impacte en l'opinió pública d'aquests països. La desinformació s'entenia llavors únicament com una amenaça exterior de la qual alguns estats membres se sentien completament allunyats, la qual cosa dibuixava una Europa de diferents velocitats davant la desinformació, especialment des d'un punt de vista legislatiu (Magallón, 2019).

Tanmateix, ràpidament, la complexitat del fenomen va desplegar un catàleg d'episodis polítics —al referèndum del Brexit, al Regne Unit, i a les eleccions presidencials dels Estats Units del 2016, o durant les campanyes electorals a França i Alemanya durant l'any 2017— que van obligar a mirar més enllà. Va ser el moment de la diversificació i l'acceleració: es va publicar l'Informe del Grup d'Experts d'Alt Nivell sobre les notícies falses i la desinformació en línia (2018), que va establir les primeres bases conceptuals del fenomen; també es va aprovar un Codi de pràctiques sobre desinformació, el primer mecanisme autoregulator acordat entre les institucions europees i els representants de les grans plataformes en línia i de xarxes socials. El Codi trencava amb la coartada d'intermediació asèptica a la qual es van aferrar durant anys les grans plataformes digitals. Encara que, des del punt de vista de la responsabilitat sobre el contingut, aquesta estratègia es va interpretar com una externalització a favor d'empreses privades del poder de regular el discurs públic en línia, amb l'impacte polític i social que això suposa (Colomina i Pérez-Soler, 2022).

Per a les eleccions europees del 2019, la UE ja havia posat les bases de la seva estratègia normativa, geopolítica i conceptual, i les plataformes havien començat a prendre mesures. Per la seva banda, les institucions europees van reforçar els instruments per a la protecció de la informació i el periodisme amb la posada en marxa de l'Observatori Europeu de Mitjans Digitals (EDMO), que actua com a centre de connexió perquè els verificadors de dades i els acadèmics col·laborin entre si, al mateix temps que els encoratja a contribuir a l'alfabetització mediàtica. La pandèmia de la COVID-19 va accelerar l'impacte del fenomen a escala global, així com la necessitat de coordinació.

La construcció d'aquest marc de governança comunitari, però, ha fet un salt qualitatiu molt important just abans de les eleccions europees del 2024 amb l'aprovació de dues propostes legislatives importants. La primera, que ha entrat en vigor al febrer, és la Llei de serveis digitals (DSA, per les seves sigles en anglès), convertida en la principal eina i la primera de caràcter regulador *fort* de la UE, amb una clara aposta per l'adopció de mecanismes de control, traçabilitat i denúncia d'activitats o serveis il·lícits que es puguin prestar en línia, i amb capacitat sancionadora. La segona aposta ha estat l'aprovació del [Reglament europeu de la intel·ligència artificial](#) (IA), que pretén regular els riscos de l'ús de la IA, i imposa un Codi de conducta ètic emparat per multes milionàries a l'empresa que l'incompleixi. La UE es converteix així en la primera jurisdicció a comptar amb una norma específica sobre la matèria, encara que també deixi molts dubtes per aclarir.

La construcció d'aquest marc de governança comunitari ha fet un salt qualitatiu molt important just abans de les eleccions europees del 2024 amb l'aprovació de dues propostes legislatives importants. La primera, és la Llei de serveis digitals, amb capacitat sancionadora. La segona, ha estat l'aprovació del Reglament europeu de la intel·ligència artificial.

L'intent d'assassinat del primer ministre eslovac, Robert Fico, en un context d'extremada polarització i a poques setmanes d'unes eleccions clau pel futur d'Europa va fer saltar les alarmes de la violència política.

Tanmateix, tot això demostra que, davant els comicis del juny del 2024, ens trobem en un nou escenari, amb més instruments, però també amb un nou temor per la irrupció de la IA. En tenim precedents. A les [eleccions a Eslovàquia](#), celebrades el 30 de setembre de 2023, i a les parlamentàries de Polònia, del 15 d'octubre, les campanyes electorals es van veure alterades per la irrupció de suposades gravacions, generades amb intel·ligència artificial, per alimentar la desconfiança sobre la netedat d'aquells processos.

L'Agència de la UE per a la Ciberseguretat (ENISA) ha alertat del risc que poden suposar els *chatbots* d'IA, els *deepfakes* d'àudio i vídeo, i els anomenats *cheapfakes* (terme encunyat per [Joan Donovan](#) i [Britt Paris](#) per descriure tècniques bàsiques d'edició de vídeo amb la finalitat d'accelerar, alentir, tallar o recontextualitzar el material existent per crear enganys) per als comicis al Parlament Europeu. Al seu [informe relatiu al 2023](#), l'ENISA advertia que el nombre de casos de desinformació i manipulació detectats durant l'any passat havia augmentat significativament respecte a l'anterior, i el contingut relacionat amb la guerra d'Ucraïna ocupava una posició central.

Polarització, mobilització i conseqüències

La desinformació contribueix a la polarització. Construeix relats convenientment dirigits a apel·lar a les nostres emocions. Existeix una clara relació entre les xarxes socials que impulsen la polarització política i la prevalença de la desinformació, que al seu torn soscaven potencialment la qualitat democràtica (Tucker *et al.*, 2018). La polarització ha anat modelant, cada vegada més, la contesa democràtica a tot Europa i la configuració política resultant de les urnes.

La lògica de l'enfrontament, la identificació d'*enemics*, tangibles o simbòlics, amb els quals establir una dinàmica d'oposició, permet reforçar nínxols, emocionar els partidaris i dominar l'agenda política i mediàtica (Pira, 2019). Aquesta polarització partidista té conseqüències ambivalents per a les democràcies: si bé és cert que diversos estudis demostren que pot tenir un efecte que mobilitzi l'electorat, també indiquen que aquest efecte està impulsat per les emocions (Ellger, 2023) i, per tant, mobilitzen a la contra. Amb la mateixa lògica, l'exposició a la desinformació pot, igualment, ajudar a activar partidaris i desactivar oponents.

El reforçament dels extrems, l'enduriment del llenguatge i la violència verbal contra l'adversari han tensat la campanya electoral i les dinàmiques polítiques a la Unió Europea. L'intent d'assassinat del primer ministre eslovac, Robert Fico, a mitjans del mes de maig, en un context d'extremada polarització i a poques setmanes d'unes eleccions clau pel futur d'Europa va fer saltar les alarmes de la [violència política](#).

A més, la [polarització](#) implica la fi del consens permissiu a l'entorn d'assumpes centrals de la construcció europea. L'impacte de la desinformació en el debat públic pot tenir, doncs, conseqüències directes en l'agenda política, especialment en temes sensibles per a l'opinió pública com els compromisos climàtics, el suport militar a Ucraïna o l'acolliment de refugiats (Marconi, 2023). De la por i de l'[ansietat geopolítica](#) pot emergir una Unió Europea, si més no, més introspectiva.

Referències bibliogràfiques

Bateman, Jon i Jackson, Dean. «Countering Disinformation Effectively. An Evidence-Based Policy Guide». Carnegie Endowment for International Peace (2024) (en línia) [Data de consulta 2.4.2024]

https://carnegieendowment.org/files/Carnegie_Countering_Disinformation_Effectively.pdf

Carlson, Matt. *Journalistic authority: Legitimizing news in the digital era*. Columbia University Press, New York, 2017.

Druckman, James N. i Levendusky, Matthew S. «What Do We Measure When We Measure Affective Polarization?». *Public Opinion Quarterly*, 83.1 (21 de maig de 2019), p. 114-122 (en línia) [Data de consulta 30.4.2024]

<https://doi.org/10.1093/poq/nfz003>

Ellger, Fabio. «The Mobilizing Effect of Party System Polarization. Evidence From Europe». *Comparative Political Studies* (setembre 2023) (en línia) [Data de consulta 30.4.2024]

<https://doi.org/10.1177/00104140231194059>

Freedman, Jane; Hoogensen Gjørsv, Gunhild; Razakamaharavo, Velomahanina. «Identity, stability, Hybrid Threats and Disinformation». *ICONO 14, Revista Científica de Comunicación y Tecnologías Emergentes*, vol. 19, núm. 1 (juny 2021) p. 38-69.

Iyengar, Shanto; Lelkes, Yphtach; Levendusky, Matthew; Malhotra, Neil, i Westwood, Sean J. «The Origins and Consequences of Affective Polarization in the United States». *Annual Review of Political Science*, 22 (maig 2019), p. 129-146 (en línia) [Data de consulta 30.4.2024]

<https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-051117-073034>

Magallón Rosa, Raúl. «La (no) regulació de la desinformació en la Unió Europea. Una perspectiva comparada». *Revista de Derecho Político*, UNED, núm. 106 (setembre-desembre 2019), p. 319-347.

Marconi, Federica. «Disinformation ahead of the EU Parliamentary Elections: A snapshot from Bulgaria, Germany, and Italy». *European Policy Center* (2023) (en línia) [Data de consulta 2.4.2024]

<https://epc.eu/en/Publications/Disinformation-ahead-of-the-EU-Parliamentary-Elections-A-snapshot-fro~56f3c4>

Parlament Europeu. Resolució, de 23 de novembre de 2016, sobre la comunicació estratègica de la UE per contrarestar la propaganda de tercers en contra seva (2016/2030(INI)). Parlament Europeu (2016) (en línia) [Data de consulta 2.4.2024]

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0441_ES.html

Pira, Francesco. «Las elecciones europeas de 2019 y las fake news». *Revista Castellano-Manchega de Ciencias Sociales*, núm. 26 (2019), pp 67-83.

Tucker, Joshua A.; Guess, Andrew; Barberá, Pablo; Vaccari, Cristian; Siegel, Alexandra; Sanovich, Sergey; Stukal, Denis, i Nyhan, Brendan. *Social Media, Political Polarization, and Political Disinformation: A Review of the Scientific Literature*. Hewlett Foundation, 2018.

Marta Galceran-Vercher

Investigadora principal, Programa Ciutats Globals, CIDOB
@martagalceran

Agustí Fernández de Losada

Director i investigador sènior, Programa Ciutats Globals, CIDOB
@AgustiFdeLosada

Malgrat que l'agressió russa a Ucraïna sembla haver tornat a connectar una part de la ciutadania amb el projecte europeu, el suport a partits euroescèptics no ha parat de créixer i ha aconseguit nivells crítics a bona part dels estats membres de la Unió Europea (UE). L'euroescèpticisme té una geografia variable i s'expressa de manera contundent en alguns territoris més deprimits, perifèries marcades per la falta d'oportunitats, especialment a entorns rurals. La bretxa urbanorural descriu en bona part allò que alguns autors han denominat la *geografia del descontentament* a Europa (CoR, 2024). Entendre i abordar les arrels d'aquest descontentament pot ser clau per a l'esdevenidor de la UE després de les eleccions del proper mes de juny.

L'arrel del descontentament a Europa

El malestar existent a moltes regions europees s'explica per diversos factors, que varien des dels elements culturals (proporció de persones grans, baixos nivells d'educació, desequilibris migratoris), passant pels econòmics (taxes de riquesa o d'ocupació), fins als geogràfics (densitat de població o qualitat dels serveis públics als quals es té accés).

El creixement econòmic a la UE es concentra fonamentalment als grans centres urbans, cosa que s'explica, en essència, pels beneficis econòmics que es vinculen amb l'aglomeració i la densitat. El diferencial en termes de PIB *per capita* entre les grans ciutats i els sistemes de ciutats intermèdies i les zones rurals és significatiu en la majoria dels països de la Unió. Les primeres compten amb les infraestructures més avançades, tenen major capacitat per atreure inversions, innovació i talent i, per tant, ofereixen millors oportunitats i sous. Les últimes, per contra, lideren els rànquings de l'estancament i de la falta de progrés econòmic.

La bretxa en termes de prosperitat que existeix entre centres urbans i zones rurals es reproduïx també en la confiança que la ciutadania expressa envers allò que és públic i, especialment, respecte a la Unió Europea (Dominicis et

Una part molt important del descontentament cap al projecte europeu es concentra a les regions que pateixen un declivi de llarg abast; regions que han vist com augmentava la desocupació, com els joves i el talent marxaven, com els serveis públics eren cada vegada més deficients, i com les normalment escasses infraestructures es deterioraven.

al., 2020). Una part molt important del descontentament cap al projecte europeu es concentra a les regions que pateixen un declivi de llarg abast; regions que han vist com augmentava la desocupació, com els joves i el talent marxaven, com els serveis públics eren cada vegada més deficients, i com les normalment escasses infraestructures es deterioraven. Un descontentament que no té únicament arrels econòmiques, i que se sustenta també en un sentiment de marginació política i social que s'accentua quan aquestes regions es comparen amb les més desenvolupades i pròsperes, la qual cosa pot derivar en una polarització territorial preocupant.

Diversos indicadors apunten a un increment del sentiment euroescèptic en els últims anys. Un dels més clars se situa en el suport als partits que, de manera més o menys oberta, s'han posicionat en contra de la Unió Europea. Ja sigui en contra del projecte en el seu conjunt o d'alguna de les polítiques que s'impulsen des de Brussel·les en àmbits crítics com poden ser el canvi climàtic o les migracions. El suport a partits euroescèptics s'ha incrementat de manera dràstica durant els últims 20 anys, passant del 6,9% dels vots emesos en eleccions nacionals el 2003 a un 28,5% el 2023 (Rodríguez-Pose *et al.*, 2023).

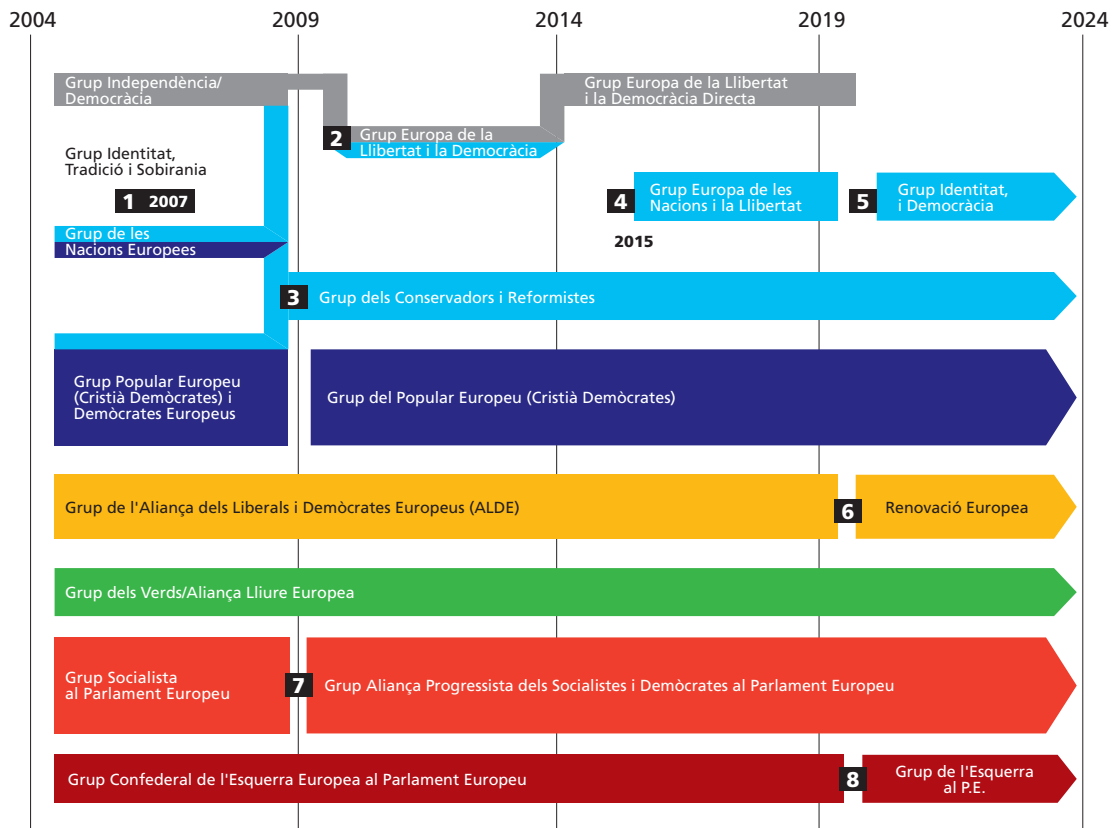
Una anàlisi detallada d'aquest vot permet observar la bretxa entre el món urbà i el rural. A la majoria dels països de la UE el vot euroescèptic es concentra fonamentalment a les zones rurals i als territoris intermedis. Això és així a països en els quals els partits euroescèptics han obtingut en els darrers anys molt bons resultats a les eleccions subnacionals i nacionals com és el cas d'Itàlia, Hongria, Polònia o Eslovàquia. Però també a països de tradició europeista, com ara Alemanya, on el vot a la puixant Alternativa per a Alemanya (AfD, per les seves sigles en alemany) es concentra a les zones menys pròsperes de l'est del país; o als Països Baixos, Portugal o Estònia, on les poques regions amb més d'un 30% de vot euroescèptic eren predominantment rurals. Al pol oposat, grans ciutats pròsperes i capitals com les dels quatre països que integren el Grup de Visegrad han esdevingut, en molts casos, espais de resistència. La gran excepció és França, on el vot euroescèptic és transversal.

Ateses aquestes circumstàncies, i davant la imminència d'unes eleccions al Parlament Europeu que poden marcar una fita en els resultats de les forces euroescèptiques, i condicionar de manera molt rellevant les polítiques que s'impulsen des de la UE, és urgent avaluar les respostes que es poden donar per contrarestar aquest descontentament, i confirmar la necessària cooperació entre zones rurals, territoris intermedis i aglomeracions urbanes.

La política de cohesió i altres propostes per atacar el descontentament

Existeix cert consens en el fet que una de les opcions més eficaces per combatre el malestar social és generar estratègies de desenvolupament sòlides per a les àrees més endarrerides (Rodríguez-Pose i Dijkstra, 2021). I això és precisament el que porten intentant les institucions europees des que es va iniciar la política de cohesió a finals dels anys vuitanta, coincidint amb l'entrada de Grècia, Espanya i Portugal a la UE. Aquesta no és una aposta menor: per al període 2021-2027 representa un terç de tot el pressupost de la Unió.

Qui vol votar amb mi? Dues dècades d'evolució dels grups polítics al Parlament Europeu (2004-2024)

1 *Identitat, Tradició i Sobirania*. Grup d'extrema dreta nascut el gener de 2007 i desmembrat el novembre del mateix any, després d'unes declaracions ofensives d'Alessandra Mussolini respecte als seus socis del Partit de la Gran Romania.

2 Es forma el Grup *Europa de la Llibertat i la Democràcia*, una coalició d'11 partits composta principalment per membres del Partit per la Independència del Regne Unit (en anglès, UKIP) i de La Lega italiana. El juny de 2014 perd nou membres i es refunda sota les sigles de Grup Europa de la Llibertat i la Democràcia Directa (en anglès, EFDD).

3 Es funda el Grup *dels Conservadors i Reformistes Europeus* (en anglès, ECR), de caràcter euroescèptic, antifederalista, de dreta i, cada cop més, d'extrema dreta, especialment després del Brexit i de la sortida dels conservadors britànics de les seves files.

4 Arran d'un primer intent frustrat de formar un grup estable d'extrema dreta després de les eleccions de 2014, emparat per Marine Le Pen, Matteo Salvini i Geert Wilders, finalment el juny de 2015 neix el Grup *Europa de les Nacions i la Llibertat*, compost, entre altres, pel Front Nacional francès i l'extrema dreta austríaca i neerlandesa.

5 Amb vista a les eleccions de 2019, el Grup Europa de les Nacions i la Llibertat es refunda com a Grup *Identitat i Democràcia* (en anglès, ID), amb la concurrència de partits de deu estats membres, entre ells, la Lega italiana, el Front Nacional (FN, actualment Rassemblement National –RN–) francès i Alternativa per Alemanya (en alemany, AfD).

6 Partint del Grup de *l'Aliança dels Liberals i Demòcrates Europeus* (en anglès, ALDE), el grup liberal es refunda com a *Renew Europe* (Renovació Europea), per convergir amb les candidatures del partit Renaissance, del president Macron.

7 El grup canvia oficialment de nom i passa a dir-se Grup *Aliança Progressista de Socialistes i Demòcrates* al Parlament Europeu (S&D).

8 El grup canvia oficialment de nom i passa a dir-se Grup *L'Esquerra* (The Left) al Parlament Europeu (GUE/NGL).

Font: elaborat per CIDOB.

Només quatre dels actuals grups polítics europeus inclouen referències directes o indirectes a la política de cohesió o a la dimensió territorial de les polítiques europees als seus programes electorals.

Considerant el potencial de la política de cohesió, semblaria que reforçar-la com a instrument per donar resposta al declivi econòmic i industrial a les regions d'ingressos mitjans, podria ajudar a fer front al creixent euroescepticisme. Aquesta és també la conclusió d'un [informe publicat recentment per la Comissió Europea](#), on es destaca la necessitat d'oferir propostes específiques i diferenciades per als habitants de les ciutats més petites, els pobles i les zones rurals, especialment amb vista a garantir els mateixos serveis públics de què gaudeixen els habitants de les grans ciutats.

En aquest context, sorprèn que només quatre dels actuals grups polítics europeus incloguin referències directes o indirectes a la política de cohesió o a la dimensió territorial de les polítiques europees als seus programes electorals. Existeixen, a més, disparitats significatives entre ells pel que fa a la importància que adquireixen les qüestions vinculades al desenvolupament urbà i rural. Així, trobem des de referències una mica vagues a la necessitat de «superar les disparitats econòmiques i socials entre les regions d'Europa» (l'esquerra) i «prioritzar la inversió en la modernització i la convergència de les regions més desateses» (Els Verds), a al·lusions explícites a la necessitat de seguir implementant la política de cohesió (els socialistes), encara que sense fer distinció de com hauria de ser aplicada de manera diferenciada a ciutats i zones rurals.

La presència més aviat tímida de la política de cohesió i les qüestions de desenvolupament rural en els programes electorals dels partits d'esquerres i de centreesquerra, contrasten amb el pes que li donen els populars¹, que li dediquen un apartat sencer. Parlen de «convertir la fugida de cervells en guany de cervells» i es comprometen a treballar perquè no hi hagi «ciutadans de primera i de segona» a través d'una política de cohesió que tingui en compte els interessos de les zones rurals i les urbanes per igual. També són els únics que es refereixen explícitament a millorar les sinergies entre el món rural i l'urbà, tancant així les bretxes existents.

El Partit Popular Europeu proposa fins i tot un pla específic per a les zones rurals al seu manifest. Això obeeix a una estratègia a llarg termini per donar pes a les qüestions rurals i [presentar-se com el partit defensor](#) dels agricultors i els interessos rurals. Per als populars, «les àrees rurals no són la perifèria, sinó el cor d'Europa». En aquest sentit, cal recordar que les zones rurals i periurbanes [ocupen el 80%](#) de la superfície de la Unió Europea, tot i que només suposin el 30% de la seva població.

1. Entre els partits de l'eix de les dretes, el Partit Popular Europeu és l'únic que, en la seva proposta política, planteja solucions als problemes de l'Europa rural, establint una certa connexió amb l'Europa urbana. El grup dels Conservadors i Reformistes Europeus no ho inclouen al seu programa, i simplement es refereixen vagament a la necessitat de tenir «serveis públics eficients i moderns, així com sensibilitat a les necessitats tant de les comunitats rurals com urbanes». D'altra banda, els partits de dreta radical que conformen el Grup Identitat i Democràcia obvien qualsevol referència a aquesta qüestió al seu programa.

Les tensions entre l'agenda per a la transició ecològica europea i els interessos dels habitants dels territoris rurals també expliquen part del descontentament existent. En aquest sentit, cal destacar l'esforç que els partits d'esquerres fan als seus programes electorals per contrarestar la narrativa que el Pacte Verd Europeu va en contra dels agricultors. Així, Els Verds deixen clar que la transformació verda hauria d'anar de bracet d'una política de cohesió social forta per «garantir que totes les regions d'Europa se'n beneficien». En la mateixa línia, per als socialistes, «la lluita pel Pacte Verd Europeu és també una lluita per millorar la vida dels agricultors», i, en aquest sentit, al seu programa electoral parlen de la necessitat d'oferir-los suport financer i tècnic per aconseguir els objectius de la transició ecològica.

L'aposta climàtica dels partits d'esquerra contrasta, tanmateix, amb les posicions més moderades, o obertament negacionistes, de la dreta europea.

En aquest sentit, el Partit Popular apunta a una moderació en l'ambició del Pacte Verd Europeu, especialment en allò que pot tocar directament l'Europa rural. Una primera mostra d'això es va donar fa uns mesos, quan el Partit Popular Europeu va expressar la seva oposició a dues propostes fonamentals del Pacte Verd Europeu: la [regulació per a un ús sostenible dels pesticides](#) i la [regulació per a la restauració de la naturalesa](#). Esgrimeixen com a argument que aquestes regulacions poden amenaçar la seguretat alimentària de la UE a llarg termini, que persegueixen objectius massa ambiciosos i que suposen una càrrega injusta sobre els agricultors quan precisament no passen per un bon moment.

A tall de conclusió

Les protestes recents dels agricultors a moltes capitals europees, incloent-hi, per descomptat, Brussel·les, ofereixen una imatge nítida d'aquesta geografia del descontentament. Al malestar expressat per aquest sector amb les polítiques comunitàries, i especialment amb la burocràcia que emana de les institucions europees i les prohibicions que comporta l'aposta climàtica, se li suma la bretxa creixent que existeix entre les zones urbanes més pròsperes i dinàmiques i els territoris rurals desfavorits i estancats. El sentiment d'abandó i enuig explica en bona part que aquests últims concentrin, en la majoria dels països europeus, el vot a les diferents expressions de l'euroescepticisme.

La [majoria dels experts](#) coincideixen a assenyalar que la política de cohesió continua sent l'instrument més adequat per abordar aquest descontentament i les bretxes entre el món urbà i el rural que l'expliquen. No deixa de sorprendre, tanmateix, la timidesa amb la qual els grups de l'esquerra aborden el tema i la poca transcendència que donen a l'agenda urbana. Si bé aquesta desatenció es pot explicar pel fet que les ciutats generalment concentren bona part del [vot progressista](#), contrasta que la dreta sí que té molt en compte la política de cohesió com a principal eina per afavorir la convergència territorial i cuidar les zones rurals, on compten amb un graner de vots més gran.

El descontentament del món rural amb les polítiques climàtiques sembla haver sumat una part de la dreta tradicional al bloc del negacionisme climàtic, o, si més no, dels que demanen moderar l'ambició mostrada per la UE durant els darrers anys. Si tenim en compte que l'acció climàtica és, segons [dades d'Eurocities](#), la principal prioritat expressada pels alcaldes de les ciutats europees més importants, els nous equilibris de poder que sortiran de les eleccions del mes de juny poden situar l'agenda urbana en un context de dificultat. Si a això hi afegim les tendències recentralitzadores en què Europa s'ha endinsat els darrers anys, l'escenari que s'obre a l'horitzó no és gaire encoratjador.

Referències bibliogràfiques

CoR (European Committee of the Regions). *Rural areas and the geography of discontent*. Brussel·les: Unió Europea, 2024. Disponible en línia. [Data de consulta 15.5.2024]
https://www.case-research.eu/files/?id_plik=7842

De Dominicis, L.; Dijkstra, L. i Pontarollo, N. *The urban-rural divide in anti-EU vote: Social, demographic and economic factors affecting the vote for parties opposed to European integration*. WP 05/2020. Luxemburg: Unió Europea, 2020.

Rodríguez-Pose, Andrés i Dijkstra, Lewis. «Does Cohesion Policy reduce EU discontent and Euroscepticism?». *Regional Studies*, 55:2, 354-369, 2021.

Rodríguez-Pose, Andrés; Dijkstra, Lewis i Poelman, Hugo. «The geography of EU discontent and the regional development trap». WP 03/2023. Luxemburg: Unió Europea, 2023.

Víctor Burguete

*Investigador sènior, CIDOB
@BurgueteVidal*

Les properes eleccions europees tindran un impacte decisiu sobre la capacitat econòmica de la Unió Europea (UE) en la dècada vinent. El resultat dels comicis determinarà l'equilibri de forces de l'arc parlamentari europeu en el qual recolzarà la legislació que proposi la propera Comissió Europea (CE), que tindrà com una de les seves màximes prioritats la preparació del nou marc financer pluriennal (MFP). A més, la CE també té un paper fonamental a l'hora de supervisar la governança econòmica i el compliment de les regles fiscals.

A la Unió Europea, el cicle pressupostari (7 anys) i el polític (5 anys) no coincideixen, per la qual cosa el proper executiu comunitari, el mandat del qual abastarà el període 2024-2029, serà l'encarregat d'executar el que queda del pressupost actual (MFP 2021-2027) i de dissenyar el següent (MFP 2028-2035). El treball pressupostari de la pròxima Comissió haurà de començar immediatament després de ser triada per poder presentar el paquet del marc financer pluriennal a mitjans del 2025 per al seu debat interinstitucional. La discussió dura, habitualment, entre any i mig i dos anys, per la qual cosa el nou el marc regulador s'hauria d'acceptar, a tot estirar, a mitjans del 2027 per poder implementar-se a partir del 2028.

Els elements més importants de l'MFP són el Reglament, que fixa el límit de despesa de la UE, i la Decisió sobre els recursos propis, que defineix la procedència dels ingressos de la UE. El Reglament s'aprova per unanimitat del Consell, mentre que el Parlament Europeu pot aprovar o rebutjar la posició del Consell, però no modificar-la. La Decisió sobre els recursos propis, per la seva banda, exigeix la unanimitat del Consell, un dictamen del Parlament, i la ratificació de tots els estats membres d'acord amb els seus requisits constitucionals abans de la seva entrada en vigor.

Desafiaments pressupostaris

La fixació dels ingressos i les despeses de la UE és una fita importantíssima, perquè una vegada establerts és molt complicat, políticament, fer-hi modificacions substantives. De manera excepcional, a la [revisió intermèdia de l'MFP 2021-2027](#) el pressupost es va reforçar amb 64.600 milions d'euros (MEUR), gairebé un 9% addicional sobre el pressupost 2024-2027, dels quals 10.600 MEUR van provenir de pro-

El pressupost de la UE s'ha mantingut en l'1% del PIB de la Unió des de finals dels anys vuitanta i és clarament insuficient per fer front a emergències i sostenir les noves prioritats polítiques de la UE.

grames existents i, la resta, dels pressupostos nacionals dels estats membres. D'aquest increment, 50.000 milions MEUR van ser per al Mecanisme per a Ucraïna, i la resta per a altres prioritats com les tecnologies estratègiques i la migració. Atès que la decisió ha de ser unànime, l'acord només va ser possible un cop superat el veto que va emetre Hongria en una primera votació.

Aquesta falta de flexibilitat pressupostària es va poder defugir, tanmateix, durant la pandèmia perquè la COVID-19 va arribar a principis del 2020 just abans d'aprovar-se l'MFP 2021-2027. Això va permetre crear un mecanisme extraordinari, els fons Next Generation EU (NGEU), que va ampliar el pressupost comunitari en un 66%. Tot i així, els fons NGEU es van aprovar per considerar-se una circumstància extraordinària¹ i amb el compromís que no es repetiria en el futur. Per assegurar-se'n, i per evitar augmentar les aportacions dels eraris nacionals al pressupost europeu durant la crisi, es va recórrer a l'emissió de deute, el reemborsament del qual començarà durant l'any 2028 amb el nou MFP i s'allargarà fins al 2058.

El pressupost de la UE s'ha mantingut en l'1% del PIB de la Unió des de finals dels anys vuitanta i és clarament insuficient per fer front a emergències² i sostenir les noves prioritats polítiques de la UE, entre les quals destaquen la transició ecològica, la defensa i la política industrial. Segons Mario Draghi, expresident del Banc Central Europeu, la UE necessita una inversió de 500.000 milions d'euros l'any per mantenir-se en la carrera tecnològica i digital amb els Estats Units i la Xina, un terç dels quals haurien de procedir de fons públics i idealment europeus per evitar una guerra de subsidis entre estats membres. És a dir, segons Draghi, les institucions europees haurien d'invertir l'equivalent al pressupost anual de la UE només per mantenir-se en la competició estratègica entre potències.

Respecte a l'assistència financera a Ucraïna, el Ministeri de Finances ucraïnès va estimar que, només l'any 2024, el país necessita prop de 34.000 milions d'euros en contribucions externes per mantenir l'economia amb un petit dèficit. Això equival a gairebé el 20% del pressupost europeu per a enguany, cosa que mostra el majúscul repte que la UE tindrà per fer costat a Ucraïna de manera col·lectiva si els Estats Units redueixen dràsticament el seu suport financer. Aquesta xifra és pròxima al 0,25% del PIB de la UE que Estònia ha proposat que els països europeus destinin a Ucraïna. A més de trobar finançament per a aquestes dues grans prioritats, la UE haurà d'afrontar altres reptes com el reemborsament del deute dels fons NGEU i la dotació pressupostària de la seva política migratòria.

Com obtenir més recursos?

Si vol ser creïble en relació amb els seus compromisos, la UE haurà de donar suport financer a les seves noves prioritats en el nou MFP. A aquest efecte, les principals opcions de les quals disposa són: o bé incrementar els ingressos mitjançant l'augment de les aportacions dels estats membres, recórrer a l'endeutament comú, o augmentar els recursos propis de la UE, ja que la Unió no pot incórrer en dèficit; o bé retallar altres partides de despesa.

1. La COVID-19 va ser considerada un xoc exogen i imprevist que va impactar asimètricament en els estats membres als quals no es podia atribuir mala gestió. Amb la creació dels NGEU no es van mutualitzar deutes preexistents i no es va considerar que els fons europeus causessin mal moral (incentius per a una menor responsabilitat fiscal).
2. Addicionalment, la CE només pot demanar als estats membres fins al 0,3% de la seva renda nacional bruta (GNI, per les seves sigles en anglès) per fer front a imprevistos econòmics, geopolítics, sanitaris o de qualsevol altra índole. Aquesta quantia és la diferència entre el màxim que, de manera excepcional, els estats poden contribuir a l'MFP 21-27 (2% del GNI), els compromisos de despeses previstes al pressupost (1,1% del GNI) i el 0,6% reservat per sostenir l'augment de l'endeutament de la UE pels fons NGEU.

A la Unió Europea, les preferències de les formacions polítiques per les diferents opcions s'alineen més en funció del país de procedència que de la seva afiliació a un grup polític determinat. Així, els partits situats a la dreta de l'espectre polític al centre i el nord d'Europa són, en línies generals, contraris a augmentar la despesa de la Unió, mentre que aquestes mateixes formacions a la zona del sud estan més a favor d'augmentar la capacitat financera de la UE, tal com es va demostrar a les negociacions dels fons NGEU. En temes pressupostaris, els estats membres tenen un pes polític més determinant que el Parlament Europeu perquè les seves aportacions són la principal font de finançament del pressupost comunitari i tenen dret de veto.

Encara que sigui l'opció preferida per molts governs, el marge per reassignar despesa és estret. Les principals partides dels pressupostos europeus són la política agrària comuna (PAC) i els fons de cohesió. La PAC ha passat de suposar més del 60% de l'MFP als anys vuitanta a **gairebé el 30% actualment**. D'acord amb les recents protestes del camp europeu i la rapidesa amb la qual forces polítiques de diferent signe s'han avingut a dur a terme concessions, com ara modificar la PAC³ o reintroduir restriccions a la importació de productes agrícoles ucraïnesos, la política agrària com a mecanisme d'ajust sembla tenir poc recorregut en futures negociacions pressupostàries. D'altra banda, el **Parlament Europeu** i els **països del sud i l'est d'Europa** defensen mantenir els fons de cohesió (que suposen gairebé un altre 30% del pressupost actual) com a principal eina per reduir les disparitats econòmiques i socials entre regions. A més, la futura ampliació de la UE amb vuit nous països amb indicadors econòmics i socials molt per sota de la mitjana europea comportarà reajustaments importants en els beneficiaris dels fons de cohesió. I, com va demostrar la revisió intermèdia de l'MFP 2021-2027, el marge de reajustament de la resta de partides per alliberar fons és escàs.

La principal alternativa seria que els estats membres augmentessin les seves contribucions a la UE, però aquests són reticents, en part, pel desafiament fiscal que afronten a escala domèstica. Enguany es reactivaran les **regles fiscals** incloses al Pacte de Seguretat i Creixement, per la qual cosa els governs es veuran pressionats per reduir la despesa i les inversions. I tot això ha d'ocórrer en un context en el qual l'envelliment de la població erosiona els marcs impositius europeus, fortament orientats a taxar el treball, i la transició ecològica i digital contrau les bases tributàries tradicionals (Informe sobre prospectiva estratègica de 2023). A més, els països han d'acomodar la seva major despesa en altres partides com ara defensa. Diversos governs, com els de Dinamarca, Suècia, els Països Baixos o Àustria, s'han mostrat taxatius en què, excepte per ajudar financerament a Ucraïna, les noves prioritats s'han de finançar mitjançant la retallada de despesa d'altres partides.

Una altra opció passaria per llançar una emissió de deute conjunt, similar a la que es va efectuar amb els NGEU, tal com han proposat Estònia, França i Polònia per fer front a les inversions militars⁴. Tanmateix, diversos països, i especialment Alemanya, s'oposen a augmentar l'endeutament comú. Aquesta oposició és especialment vehement per part del seu ministre d'Economia, Christian Lindner, que pertany al Partit Democràtic Liberal (FDP), així com per part dels conservadors de la CDU. En aquest sentit és necessari tenir en compte que Alemanya té un **fre a l'increment de deute** del 0,35% fixat a la Constitució i que, a finals del 2023, el

En temes pressupostaris, els estats membres tenen un pes polític més determinant que el Parlament Europeu perquè les seves aportacions són la principal font de finançament del pressupost comunitari i tenen dret de veto.

3. Les mesures inclouen, per als agricultors que reben subvencions de la PAC, l'eliminació del requisit de reservar part de les terres per a la biodiversitat, minimitzar el cultiu i rotar els cultius entre estacions per evitar la pèrdua de nutrients.
4. Estònia ha proposat la creació d'un fons europeu de 100.000 milions d'euros.

En absència de mecanismes comunitaris reforçats, les diferències entre la capacitat fiscal dels països seran més evidents, i augmentaran les divergències entre estats membres. La UE difícilment podrà estar a l'altura dels seus compromisos internacionals i ambicions geopolítiques.

Tribunal Constitucional alemany va considerar il·legal la reassignació del deute no utilitzat durant la pandèmia per constituir un fons per al clima i la modernització la seva indústria. Alemanya, el més gran contribuïdor a l'erari comunitari, difícilment adoptarà una posició financera més laxa a escala europea quan en l'àmbit domèstic té limitat l'endeutament i pateix problemes pressupostaris.

Finalment, hi hauria l'opció d'incrementar els recursos propis de la UE. El debat entre la Comissió Europea, el Parlament Europeu i els estats membres és recurrent, amb els dos primers a favor de fer el pressupost europeu més independent dels estats membres, i els estats, temorosos de perdre fonts de recaptació. Al juny del 2023, la CE va proposar ampliar els ingressos propis actuals procedents dels drets de duanes, una petita part dels ingressos per impost al valor afegit, i una taxa sobre els residus d'envasos de plàstic no reciclats, amb el desviament al pressupost de la UE del 30% dels ingressos del comerç d'emissions (MTS), el 75% dels ingressos del nou mecanisme d'ajust en frontera per carboni (CBAM), i el 0,5% de la base teòrica de beneficis de les empreses de la UE. Atès que els canvis impositius requereixen unanimitat, la Comissió advoca per introduir «taxes» o «mecanismes» com a fonts de recaptació.

Si bé existeixen altres fonts de finançament, el seu potencial és limitat. Per exemple, el **Fons Europeu de Suport a la Pau**, que es finança fora del pressupost de la UE, ha estat ampliat fins als 17.000 MEUR per articular-ne 11.000 en suport militar a Ucraïna i mantenir les altres deu operacions militars en les quals la UE està involucrada. Però aquest fons només suposa una petita fracció dels **143.000 MEUR que la UE i els estats membres han destinat a ajudar Ucraïna** els darrers anys. Aquesta contribució hauria estat impossible sense la col·laboració directa dels estats membres, ja que equival a més del 80% del pressupost anual de la UE. Ateses aquestes magnituds, el **possible acord** per utilitzar 3.000 MEUR procedents dels interessos dels fons congelats a Rússia per armar Kíev pot ser un pas necessari, però representa una gota d'aigua en un oceà i existeixen importants consideracions legals i monetàries per no usar els 191.000 MEUR d'actius russos bloquejats, tal com ha manifestat el **Banc Central Europeu**. Aquestes dificultats de finançament han augmentat també la pressió perquè el Banc Europeu d'Inversions (BEI) s'obri a finançar projectes relacionats amb la seguretat i ajudi a mobilitzar capital privat en la inversió en defensa.

La solució? Avançar de manera conjunta o per separat

En absència de mecanismes comunitaris reforçats, les diferències entre la capacitat fiscal dels països seran més evidents, i augmentaran les divergències entre estats membres. La UE difícilment podrà estar a l'altura dels seus compromisos internacionals i ambicions geopolítiques. Les disparitats seran notables pel que fa a la despesa en defensa en funció de la percepció del risc dels països, i les tensions entre política industrial i política de la competència seran més fortes, la qual cosa perjudicarà el mercat únic i la competitivitat europea. Una UE a múltiples velocitats impulsada per «coalicions del que volen o poden» no és res necessàriament negatiu, però una UE a excessives múltiples velocitats corre el risc d'encallar-se.

En definitiva, la UE es troba davant la imperiosa necessitat d'augmentar el seu pressupost comú i les seves fonts de finançament pròpies davant les limitacions per reassignar despesa, i la poca predisposició dels estats per augmentar la seva contribució directa o permetre la creació d'un nou mecanisme d'endeutament comú. Les properes eleccions són importants perquè sense un clima polític favorable que permeti, per exemple, passar de la unanimitat a la majoria en el vot de temes pressupostaris, és difícil pensar en una reforma del pressupost (Buti, 2023), vital perquè la UE faci front als reptes que té davant seu.

Referències bibliogràfiques

Buti, Marco. «When Will the European Union Finally Get the Budget It Needs?» Bruegel Analysis. 7 de desembre del 2023 [Data de consulta 23.3.2024]

<https://www.bruegel.org/analysis/when-will-european-union-finally-get-budget-it-needs>

Comissió Europea. «Informe sobre prospectiva estratègica de 2023». Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu i al Consell COM/2023/376, de 6 de juny de 2023 [Data de consulta 23.3.2024]

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=CELEX:52023DC0376>

Daniel Fiott

*Investigador no resident, Real Instituto Elcano
@DanielFiott*

«La defensa importa»: aquest va ser el lema que els líders polítics europeus van utilitzar durant el Consell Europeu de Defensa de 2013, la primera trobada d'aquest tipus. Des d'aleshores, la seguretat i la defensa de la UE han esdevingut un tema políticament rellevant per als estats membres i s'han pres una sèrie de mesures concretes per garantir que la Unió compleix el seu mandat en matèria de defensa. A partir de 2016, en una època marcada pel Brexit i l'elecció de Donald Trump, la UE ha anat desenvolupant noves eines com el Fons Europeu de Defensa (FED) i el Fons Europeu per a la Pau (FEP). En aquest sentit, la UE també ha publicat la seva primera estratègia de seguretat i defensa en forma de [brúixola estratègica](#) i la [Primera Estratègia Industrial de Defensa Europea](#). Aquestes iniciatives han sorgit principalment arran de la invasió a gran escala d'Ucraïna per part de Rússia, en la qual la UE també ha entrat en acció produint municions i proporcionant recursos financers a l'economia ucraïnesa. No obstant això, Europa mira amb gran recel el futur de la política estatunidenca pel risc que els europeus es quedin sols per encarregar-se de la seva pròpia defensa.

Per tant, és important tenir en compte que el context geopolític ha canviat substancialment i, per descomptat, els ciutadans de la UE ho perceben, sobretot en períodes electorals. De fet, les eleccions europees de 2024 se celebraran sota l'ombra de l'amenaça russa, els interrogants sobre la relació transatlàntica i l'auge de la Xina. La retòrica que envolta els propers comicis també és diferent, amb líders polítics que reivindiquen obertament una «economia de guerra» o fins i tot per la possibilitat de desplegar les tropes europees a Ucraïna, així com pel persistent soroll de sabres de Rússia en relació amb les armes nuclears. De fet, en una de les darreres enquestes de l'Eurobaròmetre sobre política de defensa, el 80 % dels europeus demanaven més cooperació en defensa a la Unió Europea i dos terços afirmaven estar d'acord que la UE ha d'augmentar la despesa en defensa i reforçar les seves capacitats de producció en aquesta matèria.

Tanmateix, amb l'augment de la inversió pública de la UE en seguretat i defensa, els europeus també voldran tenir més oportunitats de dir-hi la seva sobre la destinació de les inversions dels recursos financers per part de la UE i els seus estats membres. Des de 2021, quan la UE va encetar

Les eleccions europees de 2024 se celebraran sota l'ombra de l'amenaça russa, els interrogants sobre la relació transatlàntica i l'auge de la Xina.

el darrer cicle pressupostari, la Unió ha fet inversions directes en defensa per un valor de prop de 30 mil milions d'euros per a recerca i tecnologia, desenvolupament de capacitats, producció d'armament, mobilitat militar, programes de formació i equipament, entre altres conceptes. Des de la invasió russa d'Ucraïna els mitjans de comunicació han informat de manera més recurrent els ciutadans de la Unió d'aquestes inversions. De cara a les imminents eleccions europees, es posarà molta més atenció en la seguretat i defensa de la UE, tot i que els darrers comicis ja van estar centrats en aquesta qüestió. Per exemple, durant el procés d'elecció del cap de llista (*Spitzenkandidat*), Jean-Claude Juncker, que aspirava a presidir la Comissió Europea, va fer de la defensa un dels punts clau del seu programa.

Els grups polítics europeus i la seva posició en matèria de defensa

Els riscos geopolítics als quals s'enfronta Europa en l'actualitat, sens dubte, convertiran la defensa en una qüestió política clau. De fet, resulta interessant assenyalar que els partits i grups polítics ja inclouen la seguretat i la defensa en les seves campanyes i programes. Les eleccions europees ja estan marcades per idees com l'aparent necessitat d'un «comissari de Defensa de la UE» i de «bons de defensa», o per la urgència de garantir 100 mil milions d'euros per als esforços de producció en matèria de defensa de la UE. La majoria de les principals agrupacions i famílies polítiques europees exposen cada vegada més la necessitat d'impulsar els esforços de seguretat i defensa de la UE.

El Partit Popular Europeu (PPE) ja ha començat a demanar un pilar de defensa europeu que garanteixi la seguretat al continent en cas de ruptura de les relacions transatlàntiques. L'equip de campanya dels populars europeus també ha destacat la importància d'invertir en capacitats de defensa, com ciberdefensa, drons i (ha gosat dir-ho) dissuasió nuclear per part d'Europa. El grup del PPE també s'ha decidit fa poc per l'actual presidenta de la Comissió Europea, Ursula Von der Leyen, per encapçalar la candidatura a les properes eleccions, cosa que és important atès el paper de Von der Leyen en el desenvolupament de la defensa de la UE en els darrers anys. En el [programa del PPE](#) per a les eleccions europees de 2024 també es fa un clar èmfasi en la defensa, cosa que es reflecteix en idees com més adquisicions conjuntes de defensa, inversions en tecnologies avançades de defensa i creació d'un mercat únic per a la defensa europea, així com la necessitat d'un consell de ministres de Defensa i la creació d'un «pressupost de defensa de la UE». De fet, *defensa* s'hi esmenta 26 cops.

Els Socialistes i Demòcrates (S&D), per la seva banda, també han aprovat el seu [programa](#) per a les eleccions de 2024, en el qual *defensa* només es menciona cinc vegades. No obstant això, el grup socialdemòcrata sí que reconeix que en un món cada cop més insegur la UE «ha d'assumir una major responsabilitat en relació amb la seva seguretat i defensa». En concret, el programa electoral dels socialdemòcrates assenyala la necessitat imperiosa de desenvolupar la indústria europea de defensa gestionant millor la despesa i fent més adquisicions conjuntes, i és curiós que també destaca la importància fonamental de la cooperació en els camps de la intel·ligència i la protecció de la infraestructura crítica.

Pel que fa als liberals, ens podem quedar amb les idees que el grup parlamentari Renew Europe ha plantejat abans de les eleccions europees. Per exemple, el grup [ha demanat](#) la creació d'una acadèmia militar europea i un nou fons europeu de sobirania per potenciar la indústria europea de defensa. Igual que els grups PPE i S&D, els liberals també emfasitzen la importància de reforçar la base industrial de defensa europea.

Així mateix, els Verds també han elaborat un programa per a les eleccions de 2024 que puntualitza que, tot i que la UE és un «projecte de pau», ha de procurar «major seguretat en termes tant geopolítics com econòmics». Tot emfasitzant la necessitat de donar suport a Ucraïna, el [programa electoral](#) dels Verds opta pel terme *seguretat* en comptes de *defensa* (de fet, aquesta paraula només s'hi menciona una sola vegada). Els Verds sostenen que les inversions en el clima i la pau han d'augmentar en consonància amb qualsevol despesa militar. També defensen el desarmament nuclear i d'armes convencionals, així com la prohibició de les armes autònomes letals. Tanmateix, són l'únic grup polític que ha subratllat la importància de la solidaritat i l'assistència mútua (article 42, apartat 7, del Tractat de la Unió Europea) emparant-se en «la cooperació en matèria de capacitats militars» i fomentant «la interoperabilitat i la coordinació dels sistemes de manteniment i subministrament de les adquisicions».

Els Conservadors i Reformistes Europeus (CRE) encara no han elaborat un programa electoral en tota regla, però declaracions recents de dirigents destacats del grup donen pistes sobre l'enfocament que podrien adoptar. Per exemple, en una de les darreres intervencions en una sessió plenària del Parlament Europeu el vicepresident de CRE [va demanar](#) la creació d'un exèrcit europeu. Tot i que resta per veure si aquesta reivindicació acabarà esdevenint la política oficial de CRE i a falta de més detalls concrets sobre com seria aquest hipotètic exèrcit, el vicepresident va reconèixer que, si es compara «amb els exèrcits nacionals, és car, però val la pena».

Per acabar, els grups radicals de dretes i d'esquerres també s'han pronunciat sobre la defensa europea. El [programa](#) de L'Esquerra Europea per a les eleccions de 2024 rebutja la idea d'una defensa de la UE més federada i, en canvi, subratlla la necessitat de mantenir les particularitats nacionals en matèria de defensa (apel·lant a l'anomenada «clàusula irlandesa»). Així mateix, el grup reivindica la reducció de la despesa en defensa a Europa i la plena aplicació dels tractats de no-prolifерació nuclear i qualifica en gran mesura la concentració militar a Europa com un esdeveniment negatiu que segueix «les instruccions i les decisions de l'OTAN». D'altra banda, en espera del programa oficial del grup Identitat i Democràcia, la seva línia principal en matèria de defensa sempre ha estat que la sobirania no s'ha de compartir, sinó que ha de romandre en mans dels estats, encara que protegir les fronteres d'Europa forma part dels objectius d'un sector d'aquest grup.

La política de defensa de la UE arran de les eleccions europees

Per descomptat, tots aquests programes estan dissenyats per assegurar-se escons en el Parlament Europeu. Queda per veure com es materialitzaran aquestes idees en certa manera diverses i atrevides per la seguretat i la defensa de la UE, si és que es materialitzen, després de les eleccions. La viabilitat de moltes idees dependrà en darrera instància de la composició del

És probable que la defensa sigui un dels punts principals de les negociacions per a la (re)elecció del president de la Comissió.

Si Donald Trump és elegit per segona vegada, moltes de les iniciatives de la UE en matèria de defensa que ja han estat plantejades pels grups polítics podrien despertar l'interès de la Comissió i el Consell Europeu de manera renovada. Això passaria particularment amb la indústria europea de defensa, atès que els principals partits estan d'acord en la necessitat de donar-hi més suport.

Parlament Europeu. Sigui quin sigui el grup polític que guanyi les eleccions, tindrà l'oportunitat d'insistir en les promeses electorals en el programa de treball de la propera Comissió Europea. Tot i que els estats membres possibilitaran o moderaran qualsevol proposta política sobre defensa basada en privilegis nacionals col·lectius, el Parlament pot influir en el rumb polític de la propera Comissió quant a la defensa.

De fet, si el nucli dur del nou Parlament és europeista i està a favor d'una major integració en matèria de defensa a la UE, això pesarà molt en les prioritats de la propera Comissió. Ja està clar que hi ha consens polític entre els principals partits polítics sobre la necessitat de reforçar la indústria europea de defensa. Per tant, és probable que la defensa sigui un dels punts principals de les negociacions per a la (re)elecció del president de la Comissió. En cas que la presidenta Von der Leyen revalidi el seu càrrec, és probable que pretengui aplicar el gruix de les promeses electorals del PPE i la posició de consens sobre la indústria europea de defensa. Per descomptat, les promeses polítiques que compleixi la propera Comissió també reflectiran els estira-i-arronses de les negociacions entre els estats membres i el Parlament en qüestions relacionades amb càrrecs clau com l'alt representant de la Unió per a Afers Exteriors i Política de Seguretat i el comissari amb competències en indústria de defensa i política espacial.

En cas que sorgeixi aquest nucli europeista i prodefensa, és probable que moltes de les idees dels programes electorals es vegin reforçades o remodelades en vista de les properes eleccions presidencials dels Estats Units que tindran lloc a finals de 2024. En aquest context, si Donald Trump és elegit per segona vegada, moltes de les iniciatives de la UE en matèria de defensa que ja han estat plantejades pels grups polítics podrien despertar l'interès de la Comissió i el Consell Europeu de manera renovada. Això passaria particularment amb la indústria europea de defensa, atès que els principals partits estan d'acord en la necessitat de donar-hi més suport. Sigui com sigui, és probable que l'actual guerra d'Ucraïna segueixi reforçant la necessitat de desenvolupar la indústria de defensa i les capacitats militars d'Europa. En aquest context, doncs, hem d'esperar que les idees dels principals grups polítics influeixin en la política de defensa de la UE arran de les eleccions, sobretot quan aquestes idees puguin ser aplicades per la Comissió Europea.

Decisions difícils per a la UE en matèria de defensa

Tanmateix, resulta curiós que no hi hagi cap partit ni grup polític que reivindicui polítiques o iniciatives que impliquin noves inversions molt quantioses de recursos del pressupost de la UE. Llevat potser de la petició dels liberals d'un fons europeu de sobirania, el gruix de les promeses electorals implica en gran mesura una tasca de reenginyeria institucional. És esperable que acabi essent així, ja que moltes de les iniciatives que requereixen un gran desplegament de recursos en matèria de defensa ja han estat proposades per la Comissió. Per exemple, la proposta del Programa Europeu d'Inversions en Defensa (PEID), que ampliarà les inversions de la UE més enllà de la recerca en defensa per incloure el desenvolupament conjunt de capacitats, es va publicar a principis de març de 2024, just abans de les eleccions europees. Sens dubte, aquesta proposta satisfà les aspiracions de molts dels principals partits polítics de reforçar la indústria europea de defensa, tot i que els grups polítics no van proposar aquesta nova iniciativa en concret.

En qualsevol cas, iniciatives com el PEID, que poden resultar massa complexes per formar part de qualsevol campanya política –entendrien els ciutadans el concepte de PEID?–, formaran part del procés postelectoral. Després de les eleccions, la UE haurà de negociar el Marc Financer Pluriennal (MFP) per al període 2028-2034. Atès que la defensa és considerada una prioritat per a la Unió i que han sorgit noves iniciatives com el PEID, serà interessant veure com es posicionen els partits polítics europeus en les negociacions pels pressupostos. Recordem que negociar l'MFP implica decidir com es financen les polítiques comunitàries amb el pressupost de la Unió. En aquest sentit, els partits hauran de decidir quines són les seves màximes prioritats polítiques (és a dir, quin és l'equilibri entre inversió en agricultura enfront de defensa). En el marc d'aquestes negociacions, la nova assemblea legislativa tindrà un pes decisiu en l'assignació del pressupost de la UE destinat a la defensa europea en els propers anys, en particular a través del FED i el PEID, entre altres prioritats relatives a defensa. Serà aleshores quan veurem a la pràctica quin compromís amb la defensa tenen els principals partits polítics.

Javier Carbonell

*Investigador doctoral, Universitat d'Edimburg
@javierccll*

La Unió Europea (UE) té en els joves un dels seus principals aliats: les eleccions al Parlament Europeu del 2019, per exemple, van experimentar una **participació rècord** impulsada, sobretot, pels menors de 25 anys –cosa que no succeïa des del 1994. A més, els **joves donen un suport significativament més alt a la UE** que les generacions anteriors; un suport que es manifesta en la participació en organitzacions proeuropees, com ara la JEF (Joves Europeus Federalistes). Per tant, a la UE, que encara avui continua patint un important dèficit democràtic, li interessa especialment involucrar els joves en les campanyes i les polítiques públiques, ja que ajuda a la seva legitimació i continuïtat amb vista al futur. Igualment, als partits europeus els interessa arribar als joves tenint en compte que en aquestes eleccions constitueixen un important graner de vots.

Tanmateix, aquesta realitat contrasta amb la precària situació dels joves. Encara que hi ha importants variacions entre països, **l'edat d'emancipació ha augmentat a tota Europa** a conseqüència de la crisi de l'habitatge. La precarietat laboral i la desocupació juvenil han provocat que un 26,5% dels joves europeus d'entre 18 i 24 anys estiguin en risc de pobresa o exclusió social (Bristelle *et al.*, 2024: 20). Mentre que a principis del segle xx patien pobresa, sobretot, les persones grans, avui dia en sofreixen més les noves generacions (Palier, 2021). A més, la crisi de salut mental ha situat el suïcidi com **la segona causa de mort més freqüent entre els joves europeus**.

Aquesta pèssima situació social es tradueix en una desconfiança enorme en la política i en les institucions. Estudi rere estudi, s'evidencia que els joves tenen interès en la política però es declaren molt allunyats dels canals partidistes de participació tradicionals, i diuen tenir molt poca influència sobre les decisions polítiques (Bristelle *et al.*, 2024). A més, encara que la majoria busca aprofundir en la democràcia i fan costat a la igualtat de gènere i l'ecologisme, existeix una creixent minoria de joves, especialment homes, que es veuen atrets per les crides d'identitat nacional dels partits de dreta radical, rebutgen les polítiques feministes, i fins i tot podrien donar menys suport a la democràcia com a sistema polític (Cordero i Roch, 2023). El repte de la Unió Europea, per tant, consisteix a donar resposta a les demandes dels joves de manera que els seus greuges no siguin polititzats per les forces euroescèptiques.

A la UE, que encara avui continua patint un important dèficit democràtic, li interessa especialment involucrar els joves en les campanyes i les polítiques públiques, ja que ajuda a la seva legitimació i continuïtat amb vista al futur..

La immensa majoria de problemes de la joventut –la crisi de l’habitatge, l’empitjorament de la salut mental, les dificultats per trobar feines decents, la crisi de la democràcia– no són exclusius de les noves generacions, però sí que afecten o preocupen especialment els més joves. Per això, des del [Fòrum Europeu de la Joventut](#), l’organització juvenil més important de la UE, es demana que qualsevol política pública compti amb una «[perspectiva de joventut](#)» que involucri aquest col·lectiu en els processos de presa de decisions i tingui en compte els efectes de les polítiques sobre el jovent.

Els partits europeus davant la joventut

Pel que fa al discurs, la joventut no és un tema divisiu ja que a tots els partits els interessa atreure’n el vot, la majoria comparteix el diagnòstic que la seva situació és complicada i tots diuen voler solucionar-la. Tanmateix, podem distingir-ne dos grans grups en funció de la importància que atorguen als assumptes relatius al jovent. D’una banda, estarien els verds, l’esquerra europea i els socialistes, que emfatitzen les qüestions relacionades amb la joventut en els seus discursos, i, de l’altra, els partits de dreta radical que tracten d’atreure el jovent a través de les seves crides identitàries i de rebuig del feminisme, però que no disposen d’un discurs explícit sobre la joventut. El Partit Popular Europeu (PPE) i els liberals se situen en un punt intermedi, més a prop del primer grup que del segon, però amb matisos respecte les polítiques socials que la població jove necessita.

Encara que els partits europeus estan fent un esforç per arribar al votant jove a través de [campanyes en les xarxes socials](#) o de [visibilitzar les seves organitzacions juvenils](#), en termes de representació de candidats, els èxits són menys significatius. Així doncs, s’espera un lleu increment en el nombre de candidatures encapçalades per joves, atès que actualment [només el 6% dels europarlamentaris és menor de 35 anys](#) tot i que un cinquè de tots els europeus té entre 18 i 35 anys. A França, per exemple, tots els candidats a excepció del socialista tenen menys de 40 anys, i el de Reagrupament Nacional, Jordan Bardella, menys de 30. De fet, Bardella va ser la gran aposta de Le Pen per atreure el vot jove ja que el va incloure com a candidat a les passades eleccions europees (2019) amb només 23 anys. No obstant això, els qui lideren la representació juvenil són Els Verds, que ja van adoptar [una resolució l’any 2023](#) en la qual es comprometien a prioritzar persones joves en llocs de sortida. El resultat és que un dels seus dos *Spitzenkandidaten*, [Terry Reintke](#), té 36 anys, i la seva cap de llista a Àustria és una [activista climàtica de tan sols 23](#).

El consens a favor de les polítiques de joventut de verds, socialistes, liberals i populars es reflecteix, sobretot, a escala institucional, en les campanyes tant de la Comissió com del Parlament. A excepció de les polítiques educatives (Pla Bolonya i programa Erasmus+), el jovent no ha constituït una prioritat per a la UE fins a la darrera legislatura. Tanmateix, després de les eleccions del 2019 s’han fet importants esforços institucionals per arribar a la població jove. En aquest sentit, l’any 2022 va ser declarat [Any Europeu de la Joventut](#), es va crear l’[Estratègia de la UE per a la Joventut](#), es va impulsar el programa de [Garantia Juvenil](#), i aquest últim abril es va celebrar la [Setmana Europea de la Joventut 2024](#). Finalment, en línia amb el [Youth Test](#), proposat pel Fòrum Europeu de la Joventut, la Comissió Europea va anunciar la creació d’un [Youth Check](#), que inclouria la participació del jovent en el disseny i l’avaluació de polítiques de la UE.

Tanmateix, la importància de les campanyes institucionals i els discursos contrasten amb la limitada actuació en polítiques públiques. Això es deu, en part, al fet que, en molts assumptes que afecten el jovent, com ara l'edat de vot o la crisi de l'habitatge, la UE està mancada de competències. A més, on sorgeixen més divisions i reticències és en les polítiques concretes. Una de les més debatudes, per exemple, ha estat la reducció de l'edat de vot als 16 anys. Al maig del 2022 el Parlament Europeu va proposar al Consell de la UE [reduir l'edat per votar als 16 anys](#) com ja fan Àustria, Bèlgica, Alemanya i Malta. Encara que la decisió final és dels estats membres, els liberals, els socialistes, els verds i l'esquerra van votar-hi a favor, mentre que la dreta radical hi va votar en contra. Els populars es van dividir i només la meitat va votar a favor de la proposta.

Una altra de les grans polítiques socials per als joves, impulsada pel Fòrum Europeu de la Joventut, ha estat [la prohibició de les pràctiques no remunerades](#). La proposta de sol·licitar una directiva per prohibir les pràctiques sense remuneració va prosperar amb un ampli suport parlamentari, encara que va comptar amb l'oposició de diversos eurodiputats de la dreta radical i el [PPE va intentar que només fos una recomanació](#) i no una directiva legalment vinculant. No obstant això, encara és necessari que els estats membres apliquin la proposta en les seves legislacions nacionals.

En resum, el suport a la joventut és consensual des del punt de vista discursiu, una política de representació per a la majoria de partits, i una qüestió de polítiques socials i democràtiques per als Verds i els socialistes. Paradoxalment, encara que [molts joves es veuen atrets per la dreta radical](#), aquesta opció no disposa d'un discurs propi sobre la joventut i els seus problemes materials. La gran incògnita és el Partit Popular Europeu, el qual recórrer discursivament en els joves, però en votacions clau es pot decantar cap a un costat o l'altre.

Els joves després de les eleccions europees

La prioritat institucional de la qual gaudeix la joventut a la UE no sembla que hagi de canviar significativament depenent del resultat, ja que tots els partits volen atreure aquest electorat, i la legitimitat de la UE depèn enormement de les noves generacions. El que es dirimeix és si les polítiques de joventut seran prou valentes com per solucionar la complicada situació del jovent, o si s'aplicaran mesures tèbies. Davant la previsible [repetició d'Ursula von der Leyen com a presidenta de la Comissió](#), es poden distingir bàsicament dos escenaris depenent de quins grups donin suport al PPE a les votacions.

El primer escenari és continuista. Von der Leyen tindria el suport de socialistes i liberals com fins ara [per a qüestions socials](#), i es continuaria aprofundint en les polítiques a favor de la joventut, encara que potser no a la velocitat que aquesta necessita. Als seus manifestos, [Els Verds](#), els [liberals](#) i els [socialistes](#) han donat suport a les polítiques que ja han treballat en la passada legislatura com ara prohibir les pràctiques no remunerades, pressionar per reduir l'edat de vot als 16, implementar el Youth Check, impulsar el programa Erasmus+, o pal·liar la crisi de l'habitatge entre la població jove. El [Partit Popular Europeu](#) també es

El suport a la joventut és consensual des del punt de vista discursiu, una política de representació per a la majoria de partits, i una qüestió de polítiques socials i democràtiques per als Verds i els socialistes. Paradoxalment, encara que molts joves es veuen atrets per la dreta radical, aquesta opció no disposa d'un discurs propi sobre la joventut i els seus problemes materials.

El que es dirimeix en aquestes eleccions és si les polítiques de joventut seran prou valentes com per solucionar la complicada situació del jovent, o si s'aplicaran mesures tèbies.

fa càrrec del problema de l'habitatge i de la desocupació, però només es compromet a implementar el Youth Check. Els Verds són el partit que més ha fet de la joventut una de les seves banderes, tanmateix, [les enquestes](#) semblen indicar un retrocés d'aquestes formacions en les eleccions del juny.

En el segon escenari, cada vegada més probable, Von der Leyen rebria el suport dels partits de la [dreta radical del Grup de Conservadors i Reformistes Europeus per a qüestions socials](#). Això implicaria una aturada significativa de les polítiques de joventut, especialment les de caire social. A més, afectaria greument dos temes que [preocupen el jovent en extrem](#): el canvi climàtic i els drets civils. Dependre de la dreta radical [alentiria o frenaria el Pacte Verd Europeu](#) (vegeu García i Noferini en aquesta monografia) i legitimaria tots els retrocessos que s'estan produint pel que fa a qualitat democràtica i drets de les dones. Cal assenyalar, també, que [el col·lectiu jove és el sector de població que més s'autoidentifica com a LGBTIQ+](#), de manera que seria un grup especialment afectat en cas que la dreta radical continués ascendint.

Així mateix, tant els governs de la dreta radical, com els del PPE amb el suport d'aquesta, mostren pràctiques contràries a la participació de la societat civil juvenil. El Govern de Suècia, per exemple, va eliminar els ajuts al Consell de la Joventut suec; [el Consell britànic ha anunciat el seu tancament](#) per falta de fons, i [Vox va proposar l'eliminació del Consell de la Joventut de Madrid](#). Per tant, el suport de la dreta radical al PPE podria implicar una disminució de les partides pressupostàries a organitzacions juvenils com el Fòrum Europeu de la Joventut, principal eina de què disposa [la població jove per defensar els seus drets](#).

En definitiva, l'associació de la joventut amb la Unió Europea transcendeix a quines siguin les forces que s'imposin a l'Eurocambra o qui encapçali la Comissió, ja que és un element estructural de la UE. Tanmateix, la situació d'aquesta fracció de la població europea és enormement complicada i, per tant, el que es decideix en les properes eleccions no és si es farà costat, o no, a la joventut, sinó si es farà amb la força i la rapidesa necessàries per afrontar els enormes reptes d'habitatge, mercat laboral i crisi climàtica als quals s'enfronten les generacions més joves.

Tota persona de menys de 30 anys ha crescut amb la Unió Europea, i la majoria li dona suport, la sosté i la legitima. A les properes eleccions europees es dirimeix si la UE els torna el favor o si decideix girar-los l'esquena.

Referències bibliogràfiques

Bristelle, Antoine; Carbonell, Javier; Dressler, Matteo; Kaszás, András; Kostrzewski, Adam; Mitchell, Gerry, i Wirthwein, Kilian. *How Young People Facing Disadvantage View Democracy in Europe*. Brussel·les: FEPS, Foundation for European Progressive Studies, 2024.

Cordero, Guillermo i Roch, Juan. *Democracia se escribe con Zeta: Jóvenes, precariedad laboral y actitudes políticas*. Documento de trabajo n.º 223, Fundación Alternativas, 2023.

Palier, Bruno. *Réformer Les Retraites*. París: Presses de Sciences Po, 2021.

Candidatures principals dels diversos grups polítics al Parlament Europeu (2024)

El 2024 el sistema de candidatura principal (spitzenkandidat) passa per un mal moment. Sorgit com a mecanisme per augmentar la identificació dels ciutadans amb la política europea i reforçar el caràcter democràtic del procés, avui dia s'ha convertit en el blanc de les crítiques dels partits euroescèptics, que s'abstenen de participar-hi per designar les seves candidatures.

URSULA VON DER LEYEN
(65 anys)
Bèlgica, 8 d'octubre de 1958.
Partit: Unió Demòcrata Cristiana d'Alemanya.
L'actual presidenta de la Comissió Europea aspira a revalidar el càrrec i centrar-se en assumptes de defensa, que coneix bé per haver estat ministra de Defensa en el Govern d'Angela Merkel, en el qual també va ocupar dues carteres més entre 2005 i 2019.

NICOLAS SCHMIT
(71 anys)
Luxemburg, 10 de desembre de 1953.
Partit: Partit Socialista Obrer de Luxemburg.
L'actual comissari europeu per a l'Ocupació i els Drets Socials ha estat elegit com a cap de llista de la candidatura socialdemòcrata. Va ser ministre del Govern de Juncker al seu país.

BAS EICKHOUT
(48 anys)
Països Baixos, 8 d'octubre de 1976.
Partit: Partit Verd.
Format en Química i Ciències Ambientals, va ser investigador a l'Institut Nacional per a la Salut Pública i el Medi Ambient als Països Baixos, abans d'entrar formalment en política. El 2019, va ser el cap de llista dels Verds, juntament amb Ska Keller. En aquesta ocasió, formarà duo amb Terry Reintke.

TERRY REINTKE
(36 anys)
Alemanya, 9 de maig de 1987.
Partit: Aliança 90/Els Verds.
Aquesta politòloga, formada a la Universitat Lliure de Berlín, va ser assessora política i portaveu de la Federació dels Joves Verds Europeus entre 2011 i 2013. A l'Eurocambra, representa el seu grup als comitès interparlamentaris sobre drets LGTB, anticorrupció i qüestions sindicals.

WALTER BAIER
(70 anys)
Àustria, 9 de febrer de 1954.
Partit: Partit Comunista d'Àustria (KPÖ).
Economista de formació i forjat en l'activisme antifeixista i pacifista, Baier va ser elegit president del grup de L'Esquerra el desembre de 2022 i en aquesta ocasió ha estat l'únic contendent a cap de llista del grup.

Els liberals de Renew Europe no seguiran la consigna de designar un cap de llista, encara que apostaran per una plataforma unificada anomenada Renew Europe Now. Els candidats en seran Sandro Gozi (del partit Itàlia Viva, 56 anys), Marie-Agnes Strack-Zimmermann (Partit Lliure Democràtic d'Alemanya, 66 anys) i la francesa Valérie Hayer (Renaissance, 38 anys), actual presidenta del grup Renew Europe en el Parlament.

Font: elaborat per CIDOB.

ANDERS VISTISEN
(37 anys)
Dinamarca, 12 de novembre de 1987.
Partit: Partit Popular Danès.
Tot i que el grup ID renega del sistema de candidatura principal, ha designat aquest diputat d'extrema dreta danès, que actualment lidera el grup, perquè els representi en els debats preelectorals entre candidats.

Sense candidatura
El grup CRE s'oposa al sistema de candidatura principal, per la qual cosa no en designa.

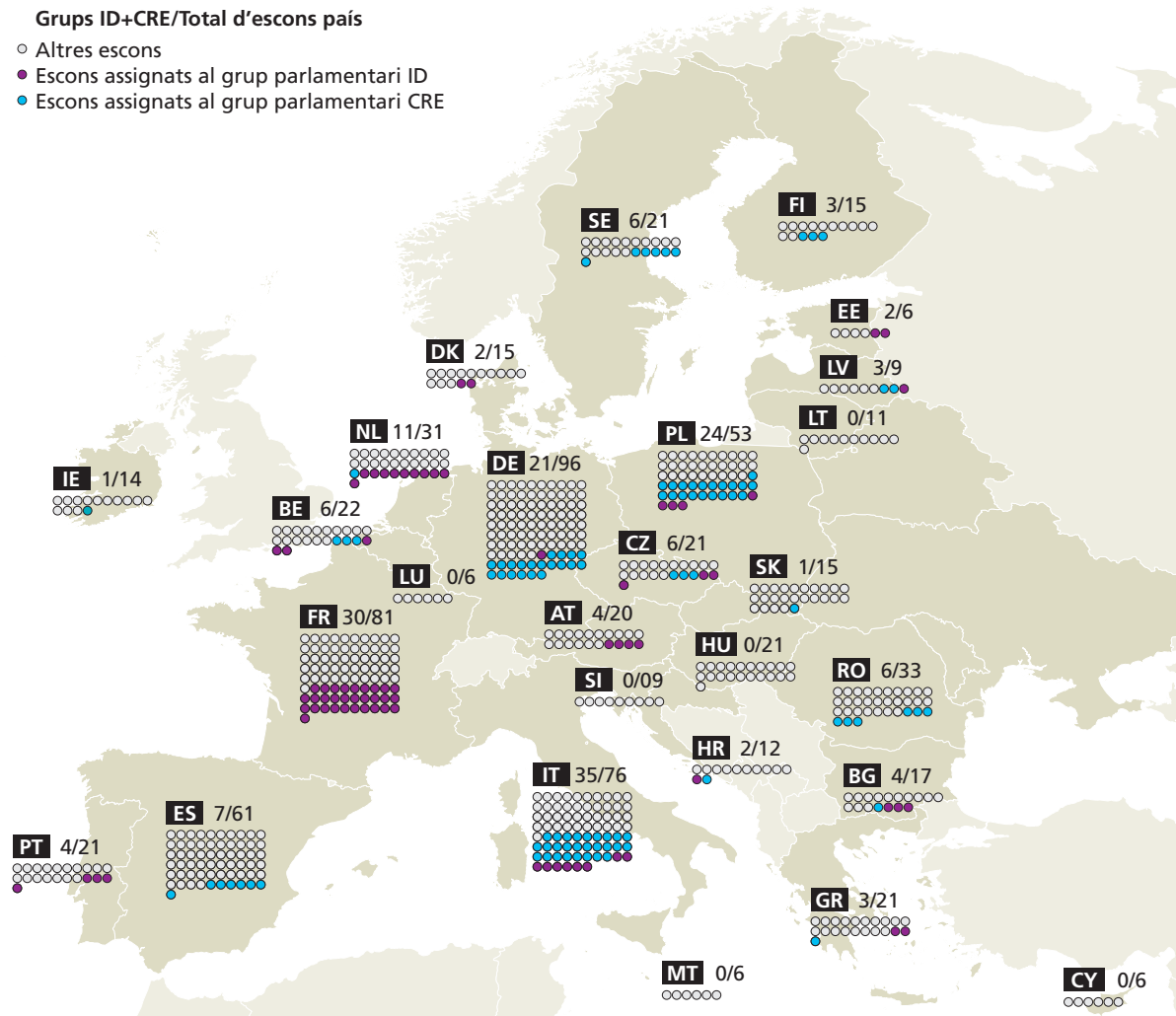
ALTRES CANDIDATURES PRINCIPALS
A més dels grups parlamentaris principals, hi ha partits polítics que designen les seves pròpies candidatures principals:

Aliança Lliure Europea:
MAYLIS ROSSBERG (Alemanya, 23 anys)
i RAÚL ROMEVA (Espanya, 52 anys).

Moviment Polític dels Cristians Europeus:
VALERIU GHILEȚCHI (Moldàvia, 64 anys).

Suport previst a la dreta radical a Europa a les eleccions al Parlament Europeu (2024), país a país

- País
- Grups ID+CRE/Total d'escons país
- Altres escons
- Escons assignats al grup parlamentari ID
- Escons assignats al grup parlamentari CRE

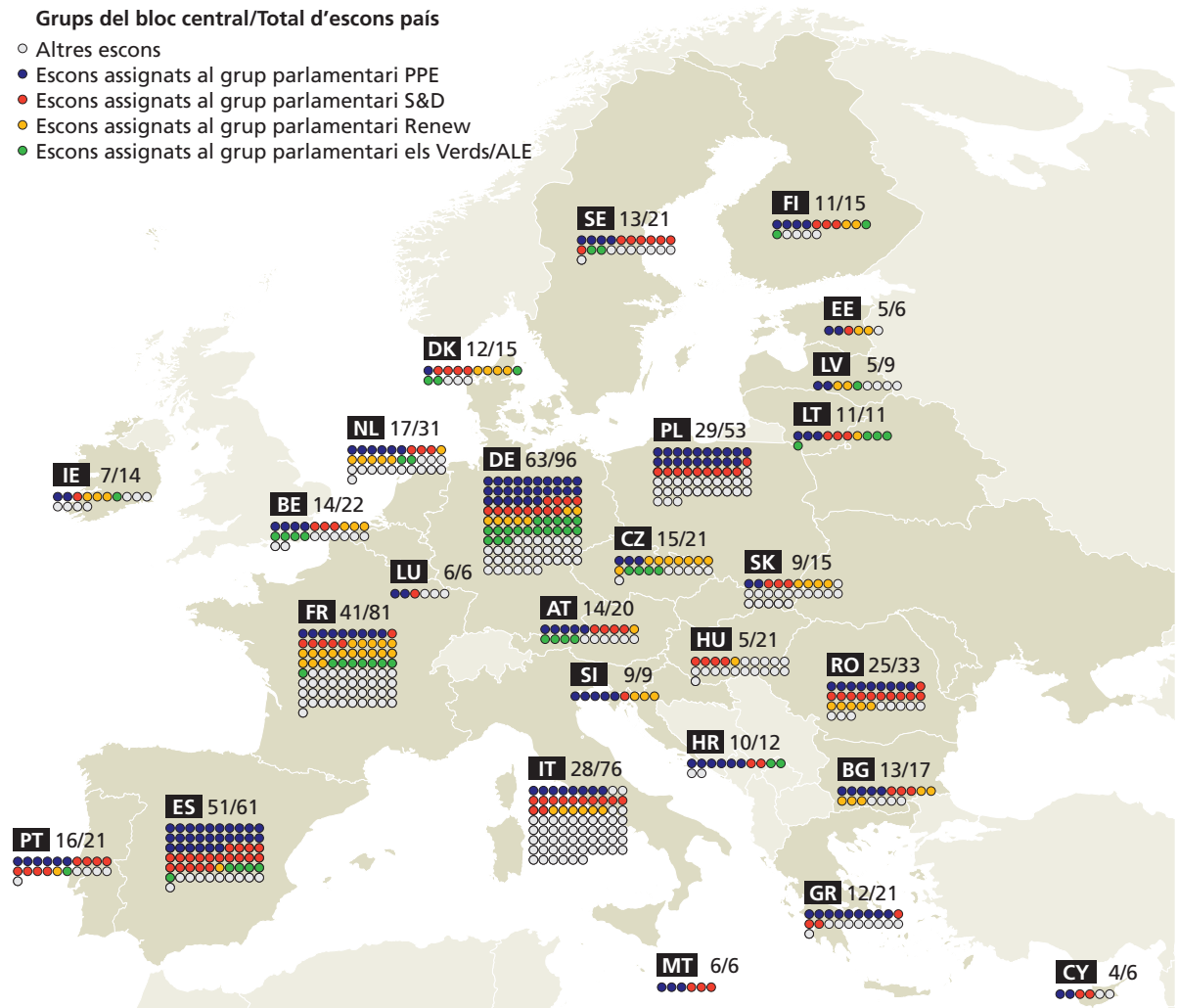
Nota: el mapa mostra les dades de previsió de vot a partits que han declarat públicament la seva afiliació als grups Identitat i Democràcia (ID) i Conservadors i Reformistes Europeus (CRE) al Parlament Europeu. No s'hi inclouen partits no inscrits fins ara en aquests grups, o partits de dreta radical que opten per integrar-se a altres grups polítics.

Font: elaborat per CIDOB a partir de dades projectades a Cunningham et al. «Un brusco giro a la derecha: una previsión para las elecciones al Parlamento Europeo de 2024», ECFR, febrer de 2024.

Suport previst als partits del bloc central a les eleccions al Parlament Europeu (2024), país a país

- País
- Grups del bloc central/Total d'escons país
- Altres escons
- Escons assignats al grup parlamentari PPE
- Escons assignats al grup parlamentari S&D
- Escons assignats al grup parlamentari Renew
- Escons assignats al grup parlamentari els Verds/ALE

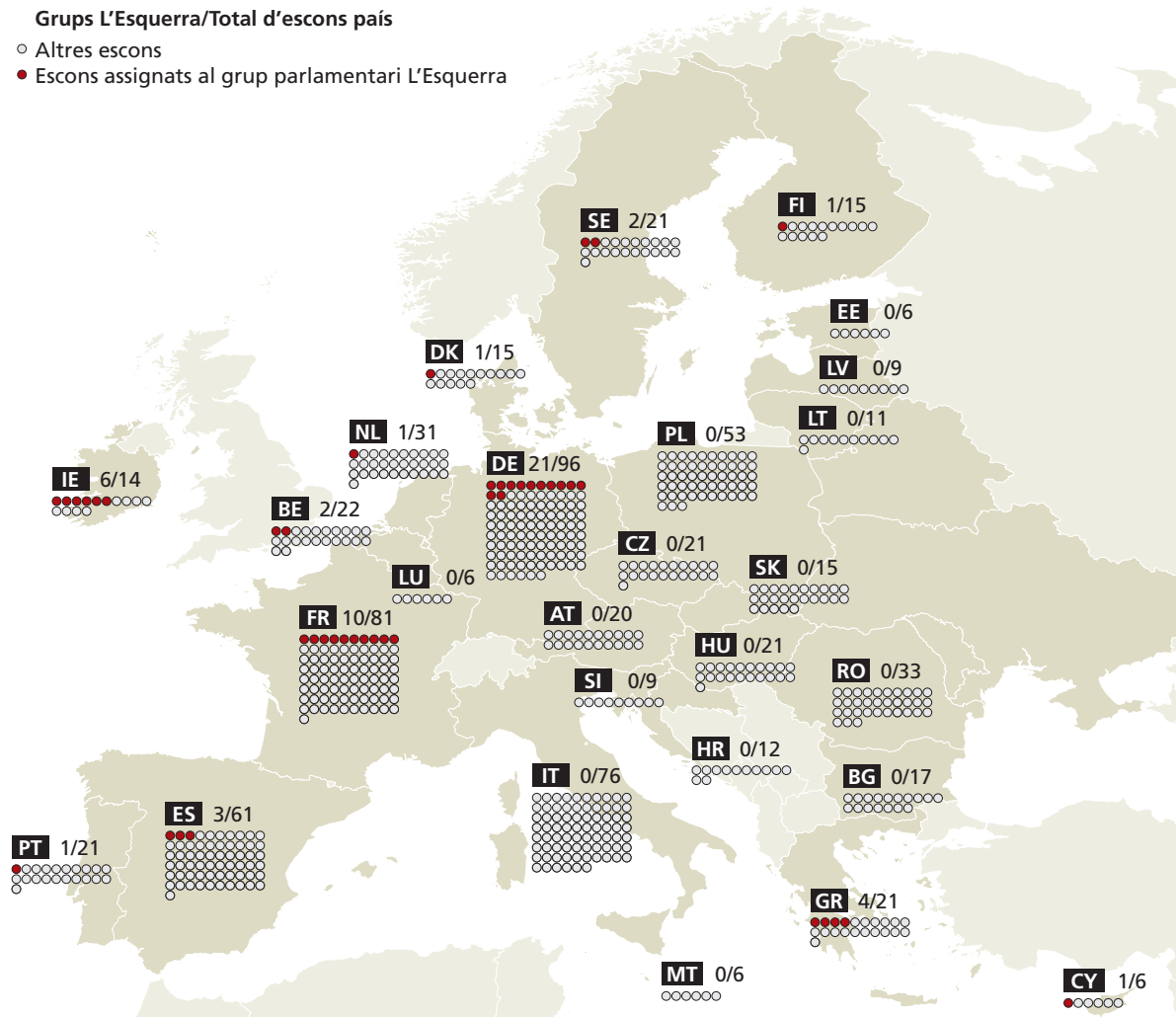

Nota: el mapa mostra les dades de previsió de vot a partits que han declarat públicament la seva afiliació als grups del Partit Popular Europeu (PPE), Socialistes (S&D), Renew Europe i els Verds/ALE. No es mostren els escons de partits no inscrits fins ara en aquests grups.
 Font: elaborat per CIDOB a partir de dades projectades a Cunningham et al. «Un brusco giro a la derecha: una previsión para las elecciones al Parlamento Europeo de 2024», ECFR, febrer de 2024.

Suport previst a L'Esquerra a les eleccions al Parlament Europeu (2024), país a país

- País
- Grups L'Esquerra/Total d'escons país
- Altres escons
- Escons assignats al grup parlamentari L'Esquerra

Nota: el mapa mostra les dades de previsió de vot a partits que han declarat públicament la seva afiliació al grup de L'Esquerra al Parlament Europeu (The Left). El gràfic no mostra els escons de partits no inscrits fins ara en aquest grup.
 Font: elaborat per CIDOB a partir de dades projectades a Cunningham et al. «Un brusco giro a la derecha: una previsión para las elecciones al Parlamento Europeo de 2024», ECFR, febrer de 2024.

El projecte europeu viu sota pressió interna i externa. La inestabilitat estratègica a les portes de la Unió Europea i el creixement continuat de forces euroescèptiques i d'extrema dreta estan transformant consensos històrics. En aquest context, les eleccions al Parlament Europeu del 6 al 9 de juny de 2024 són crucials per determinar el futur immediat del procés d'integració europea: de l'agenda verda a la futura ampliació de la UE; i de la política de defensa al debat sobre els recursos propis de la Unió. El risc d'involució és real, tangible. Aquesta monografia CIDOB analitza alguns dels temes clau en l'agenda política europea del nou mandat.